

เอกสารวิชาการฉบับที่ ๑๐/๒๕๕๒

Technical Paper No. 10/2009

บทบาทของกรมประมงในเวทีการประชุมระหว่างประเทศภายใต้กรอบความร่วมมือ
ทางเศรษฐกิจ APEC, BIMSTEC, IMT-GT, IOR-ARC, OECD

Role of the Department of Fisheries in Multilateral Economical Cooperation:
APEC, BIMSTEC, IMT-GT, IOR-ARC, OECD

พนาวรรณ อัยวานนท์

Panawon Awaiwanont

กองประมงต่างประเทศ

Fisheries Foreign Affairs Division

กรมประมง

Department of Fisheries

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

Ministry of Agriculture and Cooperatives

เอกสารวิชาการฉบับที่ ๑๐/๒๕๕๒

Technical Paper No. 10/2009

บทบาทของกรมประมงในเวทีการประชุมระหว่างประเทศภายใต้กรอบความร่วมมือ
ทางเศรษฐกิจ APEC, BIMSTEC, IMT-GT, IOR-ARC, OECD

Role of the Department of Fisheries in Multilateral Economical Cooperation:
APEC, BIMSTEC, IMT-GT, IOR-ARC, OECD

พนาวรรณ อัยวานนท์

Panawon Awaiwanont

กองประมงต่างประเทศ
กรมประมง
๒๕๕๒

Fisheries Foreign Affairs Division
Department of Fisheries

2009

รหัสทะเบียนวิจัยเลขที่ 52-1103-52034

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	1
Abstract	3
คำนำ	5
วัตถุประสงค์	6
วิธีดำเนินการ	6
ผลการศึกษา	6
1. ที่มาและกลไกการทำงานของกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจ APEC, BIMSTEC, IMT-GT, IOR-ARC, OECD	6
2. บทบาทของกรมประมงภายใต้กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจ APEC, BIMSTEC, IMT-GT, IOR-ARC, OECD	32
3. แนวทางการเตรียมความพร้อมของกรมประมงในการดำเนินความ ร่วมมือในกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจ APEC, BIMSTEC, IMT-GT, IOR-ARC, OECD	37
วิจารณ์ผลและข้อเสนอแนะ	41
คำขอขอบคุณ	44
เอกสารอ้างอิง	45
ภาคผนวก	46

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงการเข้าเป็นสมาชิก OECD ของประเทศต่างๆ	21
2	แสดงกิจกรรมต่างๆ ที่กรมประมงดำเนินการร่วมกับ OECD	36
3	แสดงการเปรียบเทียบวัตถุประสงค์และสถานะของกรมประมง ภายใต้กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจ APEC, BIMSTEC, IMT-GT, IOR-ARC, OECD	42
4	แสดงจุดเด่นและจุดด้อยของกรมประมงในการเข้าร่วมความร่วมมือ ประมงภายใต้กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจ APEC, BIMSTEC, IMT-GT, IOR-ARC, OECD	43

สารบัญผนวก

ภาคผนวกที่		หน้า
1	APEC PROJECT PROPOSAL ภายใต้กรอบ APEC	46
2	ข้อเสนอ Concept Paper ของเนปาล ภายใต้กรอบ BIMSTEC	54
3	แบบฟอร์มการขอดำเนินความร่วมมือภายใต้กรอบ IMT-GT	55

List of Acronyms

Acronym	Definition
ABAC	APEC Business Advisory Council
ACD	Asia Cooperation Dialogue
ACMECS	Ayeyawady - Chao Phraya - Mekong Economic Cooperation Strategy
ADB	Asian Development Bank
AELM	APEC Economic Leaders Meeting
AMM	APEC Ministerial Meeting
APEC	Asia-Pacific Economic Cooperation
APFIC	The Asia-Pacific Fishery Commission
ASEAN	Association of South East Asian Nations
ASEM	Asia-Europe Meeting
BIMSTEC	Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation
BIMST-EC	Bangladesh-India-Myanmar-Sri Lanka-Thailand Economic Cooperation
BIST-EC	Bangladesh-India-Sri Lanka-Thailand Economic Cooperation
BMC	Budget and Management Committee
BRIC	Brazil, Russia, India, and China
CCAMLR	Commission for the Conservation of Antarctic Marine Living Resources
CEO	Chief Executive Officer
CERI	Center for Educational Research and Innovation
CIMT	Centre for IMT-GT Subregional Cooperation
COFI	Committee on Fisheries
CTI	Committee on Trade and Investment
DAC	Development Assistance Committee
DHIT	Development of Hinterland and Intra Trade
EC	Economic Committee
EC	European Commission
ECOTECH	Economic and Technical Cooperation
ESCAP	Economic and Social Commission for Asia and the Pacific
EU	European Union
FAO	Food and Agriculture Organization

Acronym	Definition
FSU	Fisheries Supporting Unit
FWG	Fisheries Working Group
GDP	Gross Domestic Product
GFPN	Gender Focal Point Network
GMS	Greater Mekong Subregion
GNP	Gross National Product
GTZ	International cooperation enterprise for sustainable development with worldwide operations, the federally owned Deutsche Gesellschaft für Technische Zusammenarbeit
ICCAT	International Commission for the Conservation of Atlantic Tunas
IMF	International Monetary Fund
IMS-GT	Indonesia-Malaysia-Singapore Growth Triangle
IMT-GT	Indonesia – Malaysia – Thailand Growth Triangle
INFOFISH	Intergovernmental Organization for Marketing Information and Technical Advisory Services for Fishery Products in the Asian and Pacific Region
IOPS	International Network of Pension Regulators and Supervisors
IORAG	Indian Ocean Rim Academic Group
IOR-ARC	Indian Ocean Rim Association for Regional Cooperation
IORBF	Indian Ocean Rim Business Forum
IOTC	Indian Ocean Tuna Commission
IOTO	Indian Ocean Tourism Organization
IRA	International Energy Agency
ITG	Implementing Technical Group
ITGs	Implementing Technical Groups
IUU Fishing	Illegal, Unreported and Unregulated Fishing
JICA	Japan International Cooperation Agency
MDGs	Millennium Development Goals
MFAC	Marine Fisheries and Aquaculture Cooperation
MM	Ministerial Meeting

Acronym	Definition
MOU	Memorandum of Understanding
MRCWG	Marine Resources Conservation Working Group
NACA	Network of Aquaculture Centres in Asia-Pacific
NATO	North Atlantic Treaty Organization
NEA	Nuclear Energy Agency
OECD	Organization for Economic Co-operation and Development
OEEC	Organization for European Economic Co-operation
OPEC	Organization of the Petroleum Exporting Countries
OSCE	Conference on Security and Cooperation in Europe
PPP	Polluter-Pays Principle
PTA	Preferential Trade Arrangement
SCE	Steering Committee on Economic and Technical Cooperation
SEAFDEC	Southeast Asian Fisheries Development Center
SOM	Senior Official's Meeting
STEOM	Senior Trade/Economic Officials' Meeting
TEMM	Trade/Economic Ministerial Meeting
UK	United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland
UN	United Nations
UNCTAD	The United Nations Conference on Trade and Development
UNGA	United Nations General Assembly
USA	United States of America
WB	World Bank
WGAAE	Working Group on Agriculture, Agro-Based Industry and Environment
WGIT	Working Group on Trade and Investment
WTO	World Trade Organization

บทบาทของกรมประมงในเวทีการประชุมระหว่างประเทศ
ภายใต้กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจ

APEC, BIMSTEC, IMT-GT, IOR-ARC, OECD

พนาวรรณ อวัยวานนท์*

กองประมงต่างประเทศ กรมประมง

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาบทบาทของกรมประมง ในการดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือ 5 กรอบ ได้แก่ กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (เอเปค-APEC), ความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ (บิมสเทค-BIMSTEC), แผนงานพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (IMT-GT), สมาคมความร่วมมือแห่งภูมิภาคมหาสมุทรอินเดีย (IOR- ARC) และองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) จากการศึกษาพบว่า เอเปคและบิมสเทค เป็นความร่วมมือที่ให้ความสำคัญต่อสาขาประมง โดยมีการจัดตั้งคณะทำงานประชุมหรือในการดำเนินงานตาม โครงการความร่วมมือต่างๆ ซึ่งอาจอยู่ในรูปของงานวิชาการ และการสนับสนุนโอกาสทางธุรกิจประมง บิมสเทคเป็นความร่วมมือที่กรมประมงมีบทบาทนำในสาขาประมง สำหรับแผนงานพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย และสมาคมความร่วมมือแห่งภูมิภาคมหาสมุทรอินเดียนั้น สาขาประมงไม่ใช่สาขาหลักของความร่วมมือ โดยแผนงานพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทยได้จัดให้สาขาประมงอยู่ภายใต้คณะทำงานสาขาด้านการเกษตร อุตสาหกรรมการเกษตรและสิ่งแวดล้อม ส่วนสมาคมความร่วมมือแห่งภูมิภาคมหาสมุทรอินเดีย จัดสาขาประมงอยู่ภายใต้คณะทำงานด้านการค้าและการลงทุน ภายใต้กรอบความร่วมมือทั้งสองนี้ เน้นการเอื้อประโยชน์ต่อการค้าการลงทุนด้านธุรกิจประมงเป็นหลัก สำหรับองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) กรมประมงได้เข้าร่วมในระดับคณะกรรมการประมงขององค์การ ดังนั้น สารหรือแนวทางการเข้าร่วมจึงอยู่ในรูปแบบของการให้และแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อกำหนดนโยบายประมงในระดับประเทศ ทั้งนี้ จากการศึกษาพบแนวทางการใช้ประโยชน์จากการเข้าร่วม

* ผู้รับผิดชอบ: กองประมงต่างประเทศ กรมประมง เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ๑๐๕๐๐

โทร .๐ ๒๕๓๕ ๗๕๔๗ e-mail: panawona@fisheries.go.th

ความร่วมมือภายใต้กรอบเหล่านี้เพิ่มขึ้น ดังนี้ เราสามารถขอร้องงบประมาณจากเอเปคให้สนับสนุนโครงการที่เอื้อประโยชน์ทางการค้าการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับการประมง ความร่วมมือที่สามารถสนับสนุนให้เกิดโอกาสด้านการเจรจาการประมงนอกน่านน้ำ ได้แก่ บิมสเทค แผนงานพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย และ สมาคมความร่วมมือแห่งภูมิภาคมหาสมุทรอินเดีย สำหรับองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา กรมประมงควรใช้เป็นโอกาสในการศึกษานโยบายประมงของประเทศที่พัฒนาแล้ว

คำสำคัญ: บทบาทกรมประมง, เอเปค, บิมสเทค, แผนงานพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย, สมาคมความร่วมมือแห่งภูมิภาคมหาสมุทรอินเดีย, องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา

Role of the Department of Fisheries in Multilateral Economical Cooperation: APEC, BIMSTEC, IMT-GT, IOR-ARC, OECD

Panawon Awaiwanont*

Fisheries Foreign Affairs Division

Abstract

This study is conducted to reveal the role of the Department of Fisheries in five Multilateral Economical Cooperation, comprising Asia-Pacific Economic Cooperation (APEC), Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation (BIMSTEC), Indonesia Malaysia Thailand Growth Triangle (IMT-GT), Indian Ocean Rim Association for Regional Cooperation (IOR-ARC), and Organization for Economic Co-operation and Development (OECD). Results showed that APEC and BIMSTEC are cooperation that emphasis the fisheries sector by establishment of the Fisheries Working Groups which allows opportunities for member countries to discuss and co-implement projects both in technical and trade facilitation cooperation. The Department of Fisheries of Thailand plays a leading role in BIMSTEC fishery forum. The fisheries are not the main issues in IMT-GT and IOR-ARC. It exists within the level of Working Group on Agriculture, Agro-Based Industry and Environment (WGAAE) for IMT-GT and in the Working Group on Trade and Investment (WGTI) for IOR-ARC. The objectives in IMT-GT and IOR-ARC are for trade and investment facilitation to Fisheries business Sector. Role of the Department of Fisheries in OECD is different from above mention, the task of representative delegation from Thailand in the Committee on Fisheries of OECD is to exchange information and discuss for fisheries policy framework. However, from this study, it is shown that Thailand has more beneficial from such cooperatives e.g. APEC is also a forum supporting fund for projects concerning to facilitate trade and investment on fisheries which Thailand can access. BIMSTEC, IMT-GT and IOR-ARC are also forums providing opportunities for Thailand to negotiate for fisheries

* Corresponding author: Fisheries Foreign Affairs Division, Phaholyotin Road, Chatuchak, Bangkok 10900 Tel. 0 2579 7947 e-mail: panawona@fisheries.go.th

harvest in distant waters. While OECD is a forum providing opportunity to formulate fisheries policy framework which the Department of Fisheries can observe from those developed countries.

Key words: Role of Department of Fisheries, APEC, BIMSTEC, IMT-GT, IOR-ARC, OECD

คำนำ

โลกก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์หรือยุคไร้พรมแดน ประชาคมโลกไม่ว่าจะอยู่ ณ จุดใดสามารถรับรู้ สัมพันธ์ หรือรับผลกระทบจากสิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วกว้างขวาง ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ของสังคมโลกที่เหตุการณ์ทางเศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในส่วนหนึ่งของโลก ส่งผลกระทบต่ออันรวดเร็วและสำคัญต่อส่วนอื่นๆของโลก ประชาคมโลก ประเทศต่างๆ พยายามที่จะร่วมมือหรือลดข้อขัดแย้งระหว่างกัน โดยการกำหนดรูปแบบความร่วมมือกันในแบบต่างๆ มากมาย อาทิ ความร่วมมือกันทางด้านการเมือง การทูต การทหาร เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ ในรูปแบบการให้ความร่วมมือกันระหว่างประเทศต่างๆ เหล่านี้ ความร่วมมือกันทางเศรษฐกิจนับว่าเป็นความร่วมมือที่ประเทศต่างๆ นิยมเข้าร่วมกลุ่มกันมากทั้งในระดับระดับภูมิภาคหรืออนุภูมิภาคทั่วโลก (กุลชน, 2528; พิทยา, 2546)

ความร่วมมือกันทางเศรษฐกิจเป็นปรากฏการณ์ที่เป็นผลมาจากอิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ รูปแบบการค้า และการลงทุนมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้เป็นการยากที่แต่ละประเทศจะสามารถเผชิญหรือต้านทานกระแสการเปลี่ยนแปลงได้ตามลำพัง จึงเกิดมีการรวมตัวกันของประเทศที่มีอาณาเขตติดต่อกันเพื่อกำหนดรูปแบบการให้สิทธิพิเศษระหว่างกัน และเพื่อเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจระหว่างกัน (โคริน, 2548)

สำหรับประเทศไทยได้ดำเนินความสัมพันธ์กับต่างประเทศโดยมีความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมกับประเทศและองค์กรระหว่างประเทศในลักษณะทวิภาคี และพหุภาคี ความร่วมมือแบบพหุภาคีมีทั้งระดับภูมิภาคและระดับอนุภูมิภาคมากมาย อาทิ ACD, ACMECS, AMED, APEC, ASEAN, ASEM, BIMSTEC, Emerald Triangle, EU, GMS, IMT-GT, IOR-ARC, Mekong-Ganga, NATO, OECD, OSCE, UNCTAD, WTO

การเข้าร่วมดำเนินความร่วมมือต่างๆ เหล่านี้ ทำให้กรมประมงมีพันธกิจในการส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุม เป็นเจ้าภาพจัดประชุม และดูงาน ในวาระและโอกาสต่างๆ ตลอดจนต้องจ่ายเงินเพื่อเป็นค่าบำรุงสมาชิกสำหรับบางกรอบความร่วมมือ หรือบางองค์กร ในปีหนึ่งๆ มีค่าใช้จ่ายสำหรับการเข้าร่วมดำเนินการตามพันธกิจเป็นเงินจำนวนมาก อาทิ ค่าบำรุงสมาชิก OECD ปีละประมาณ 250,000-400,000 บาท ซึ่งต่อไปจะถูกเพิ่มเป็น 700,000 บาท ค่าบำรุงสมาชิกของ INFOFISH ประมาณ 900,000-1,000,000 บาท ค่าบำรุงสมาชิก SEAFDEC ประมาณปีละ 50 ล้านบาท และค่าบำรุงสมาชิก IOTC ประมาณปีละ 1.3 ล้านบาท เป็นต้น

การเข้าร่วมเป็นสมาชิกในความร่วมมือต่างๆ กรมประมง จำเป็นต้องเตรียมการด้านข้อมูลศึกษาทิศทางที่เหมาะสม เพื่อให้ความร่วมมือเหล่านั้นเป็นความร่วมมือที่สอดคล้องกับแผนนโยบายของหน่วยงาน เอื้อประโยชน์และเป็นไปในทิศทางที่สนับสนุนยุทธศาสตร์การทำงานของหน่วยงาน ตลอดจน

สอดคล้องกับความต้องการผู้รับบริการของหน่วยงาน จึงจะกล่าวได้ว่า การดำเนินความร่วมมือของหน่วยงานหรือดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศนั้น ก่อให้เกิดผลที่คุ้มค้ำกับค่าใช้จ่ายที่ต้องจ่ายไป แม้ว่าบางความร่วมมืออาจต้องดำเนินไปด้วยความจำเป็นเพื่อรักษาความสัมพันธ์ที่ดีไว้ แต่ก็ควรเป็นการดำเนินการที่ไม่เกิดผลเสียต่อประเทศโดยรวม

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาบทบาทของกรมประมงในเวทีการประชุมระหว่างประเทศ ภายใต้กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจ APEC, BIMSTEC, IMT-GT, IOR-ARC และ OECD และเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการดำเนินการภายใต้กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจเหล่านี้

วิธีดำเนินการ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis) โดยศึกษาจากเอกสาร ซึ่งเป็นข้อมูลทุติยภูมิ จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้แก่ เอกสารการดำเนินงานของกลุ่มบริหารการทำการประมงและเศรษฐกิจนอกน่านน้ำ กองประมงต่างประเทศ เอกสารประกอบการประชุมระหว่างประเทศ รายงานการประชุมระหว่างประเทศ และข้อมูลจาก Web Site

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยอาศัยกรอบและแนวคิดด้านการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เพื่อให้ทราบวัตถุประสงค์ กลไกการทำงานของความร่วมมือ เสนอแนะบทบาทที่เหมาะสมให้แก่กรมประมง เพื่อให้เป็นทิศทางในการดำเนินความร่วมมือให้สอดคล้องกับภารกิจของกรมประมง และเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อภาคการประมงของไทย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีขอบเขตการดำเนินการเฉพาะบทบาทความร่วมมือภายใต้กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจ 5 กรอบคือ APEC, BIMSTEC, IMT-GT, IOR-ARC และ OECD โดยครอบคลุมผลการปฏิบัติงานของกองประมงต่างประเทศ ตั้งแต่ เดือนมีนาคม พ.ศ. 2548 ถึง มีนาคม พ.ศ. 2551

ผลการศึกษา

1. ที่มาและกลไกการทำงานของกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจ APEC, BIMSTEC, IMT-GT, IOR-ARC, OECD

1.1. ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (Asia-Pacific Economic Cooperation- APEC)

1.1.1 ภูมิหลัง “เอเปค (APEC)” เป็นกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างเขตเศรษฐกิจ (economy) ในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2532 โดยนาย Bob Hawke นายกรัฐมนตรีออสเตรเลียในขณะนั้น ที่มองว่าออสเตรเลียจำเป็นต้องเกาะเกี่ยวกับเศรษฐกิจในภูมิภาค โดยเฉพาะในเอเชีย ตะวันออกและทวีปอเมริกาเหนือ ท่ามกลางแนวโน้มของการขยายกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจในยุโรป และอเมริกาเหนือ และความไม่แน่นอนของการเจรจาการค้าระหว่างประเทศไทยเป็นสมาชิกแรกเริ่มของเอเปคตั้งแต่ต้น (กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ, 2549)

ในบริบทของเอเปคจะใช้คำว่า “เขตเศรษฐกิจ (economy)” แทนคำว่า “ประเทศ” เนื่องจากสมาชิกของเอเปคสองราย คือ เขตบริหารพิเศษฮ่องกง และจีนไทเป มิได้มีสถานะเป็นประเทศ แต่ได้รับการยอมรับให้เข้าเป็นสมาชิกในฐานะที่เป็นเขตเศรษฐกิจที่มีความสำคัญในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก

แรกเริ่ม เอเปคประกอบด้วยความร่วมมือ 12 เขตเศรษฐกิจคือ ออสเตรเลีย บรูไน แคนาดา อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ มาเลเซีย นิวซีแลนด์ ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย และสหรัฐอเมริกา ต่อมา เอเปครับสมาชิกเพิ่มขึ้นอีก รวมเป็น 21 เขตเศรษฐกิจ ดังนี้ สาธารณรัฐประชาชนจีน (ในปี พ.ศ. 2534) เขตเศรษฐกิจพิเศษฮ่องกง (ในปี พ.ศ. 2534) จีนไทเป (ในปี พ.ศ. 2534) เม็กซิโก (ในปี พ.ศ. 2536) ปาปัวนิวกินี (ในปี พ.ศ. 2536) ชิลี (ในปี พ.ศ. 2537) เปรู (ในปี พ.ศ. 2540) เวียดนาม (ในปี พ.ศ. 2540) และรัสเซีย (ในปี พ.ศ. 2540)

เอเปคเป็นกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่มีพลังและมีพลวัตของการเจริญเติบโตสูงสุดของโลก กลุ่มสมาชิกเอเปคมีผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) รวมกันกว่า 19 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือร้อยละ 50 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) ของโลก มีสัดส่วนการค้ากว่าร้อยละ 41 ของมูลค่าการค้าโลก และสัดส่วนการค้าระหว่างไทยกับสมาชิกเอเปคสูงถึงร้อยละ 70 ของมูลค่าการค้าระหว่างประเทศของไทยทั้งหมด

เอเปคสนับสนุนการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคแบบเปิดกว้าง (open regionalism) โดยสิทธิประโยชน์ที่สมาชิกเอเปคให้แก่กัน จะมีผลให้ผู้ที่มิได้เป็นสมาชิกเอเปคได้รับประโยชน์ด้วย (ปกติกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจอื่นจะให้สิทธิประโยชน์แก่กันและกันเฉพาะในกลุ่ม และใช้หลักการเจรจาต่างตอบแทนเพื่อแลกเปลี่ยนสิทธิประโยชน์กับประเทศที่มิได้เป็นสมาชิก) เอเปคมีเป้าหมายสนับสนุนระบบการค้าพหุภาคี (multilateral trading system) โดยการดำเนินการของเอเปคจะเป็นการหารืออย่างตรงไปตรงมา มิใช่การเจรจา แต่ยึดหลักการฉันทามติ (consensus) และความสมัครใจ (voluntarism) ของทุกฝ่าย ความเท่าเทียมกันและผลประโยชน์ร่วมกันของสมาชิก โดยคำนึงถึงความแตกต่างของระบบเศรษฐกิจและสังคม และระดับการพัฒนาของสมาชิก เป้าหมายของเอเปคคือ เป้าหมายโบกอร์ ที่สมาชิกเอเปคเห็นชอบในระหว่างการประชุมผู้นำ ที่เมืองโบกอร์ ประเทศอินโดนีเซียเมื่อปี พ.ศ. 2537 ที่จะให้มีการ

เปิดการค้าเสรีและการลงทุนในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก โดยเริ่มจากสมาชิกที่พัฒนาแล้วภายในปี พ.ศ. 2553 และสมาชิกที่กำลังพัฒนาที่เหลือภายในปี พ.ศ. 2563

1.1.2 โครงสร้างองค์กรของเอเปค และงบประมาณ โดยที่เอเปคก่อตั้งขึ้นมาด้วยความต้องการที่จะเป็นกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจแบบหลวมๆ จึงไม่มีการจัดตั้งโครงสร้างองค์กรกลางในลักษณะเช่นเดียวกับองค์การความร่วมมืออื่นๆ เช่น สหภาพยุโรป หากแต่ประกอบด้วยโครงสร้างองค์กรที่สำคัญๆ 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นกลไกการดำเนินงานในแต่ละปี ซึ่งเป็นความรับผิดชอบของสมาชิกที่ได้รับเลือกให้เป็นประธานของการประชุมในปีนั้นๆ และ ส่วนที่ 2 เป็นองค์กรกลาง ที่เรียกว่าสำนักเลขาธิการเอเปค (APEC Secretariat) ซึ่งจัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2535 เพื่อทำหน้าที่คล้ายกับเป็นฝ่ายเลขานุการให้การสนับสนุนสมาชิกที่เป็นประธานการประชุมเอเปคในแต่ละปี ประธานการประชุมเอเปคจะผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันทุกปี ทำให้ไม่สามารถติดตามความคืบหน้าการดำเนินการต่างๆ ได้อย่างต่อเนื่อง สำนักเลขาธิการเอเปคจึงเปรียบเสมือนหน่วยความจำของสถาบัน (institutional memory) เพื่อทำหน้าที่ติดตามประสานงานให้มีความต่อเนื่องของกิจกรรมความร่วมมือต่างๆ ประเทศไทยดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการบริหารสำนักเลขาธิการเอเปคในปี พ.ศ. 2545 และผู้อำนวยการบริหาร ในปี พ.ศ. 2546

กลไกการดำเนินงานในแต่ละปี ประกอบการดำเนินการหลัก 8 ระดับ ได้แก่

1) การประชุมระดับผู้นำ (APEC Economic Leaders Meeting-AELM) เป็นการประชุมระดับสูงสุดของสมาชิกเอเปค โดยมีผู้นำประเทศ/รัฐบาลและเขตเศรษฐกิจเข้าร่วมประชุม เป็นการประชุมเพื่อกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และทิศทาง การดำเนินงานของเอเปค ผู้แทนของประเทศไทย คือนายกรัฐมนตรี การประชุมจัดขึ้นปีละ 1 ครั้ง ครั้งแรกที่สหรัฐอเมริกา เมื่อ พ.ศ. 2536 เจ้าภาพการประชุมจะสลับกันไป ระหว่างสมาชิกจากกลุ่มอาเซียนและสมาชิกนอกกลุ่มอาเซียน ในอัตรา 1 ต่อ 2 สำหรับสมาชิกเอเปคที่จะเป็นเจ้าภาพต่อจากประเทศไทย (ปี พ.ศ. 2546) ได้แก่ ชิลี (พ.ศ. 2547) สาธารณรัฐเกาหลี (พ.ศ. 2548) เวียดนาม (ใน พ.ศ. 2549) ออสเตรเลีย (พ.ศ. 2550) และเปรู (พ.ศ. 2551)

2) การประชุมระดับรัฐมนตรี (APEC Ministerial Meeting-AMM) เป็นการประชุมร่วมของรัฐมนตรีต่างประเทศและรัฐมนตรีที่รับผิดชอบด้านการค้า เพื่อพิจารณาผลการดำเนินงานของเอเปคในแต่ละปี และอนุมัติข้อเสนอสำคัญต่างๆ ของสมาชิกเพื่อเสนอต่อที่ประชุมผู้นำ (AELM) พิจารณาให้ความเห็นชอบ ผู้แทนของประเทศไทย คือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ เจ้าภาพในการจัดการประชุมระดับรัฐมนตรีคือเจ้าภาพการประชุมเอเปคในปีนั้น มีการประชุมปีละ 1 ครั้ง ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2532 และในการประชุมระดับรัฐมนตรีที่จัดขึ้นในวันที่ 17-18 ตุลาคม พ.ศ. 2546 ณ กรุงไทย ประเทศไทย รัฐมนตรีจากทั้งสองกระทรวงของไทยทำหน้าที่เป็นประธานการประชุมร่วมกัน

3) การประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโส (Senior Officials Meetings - SOMs) โดยธรรมเนียมปฏิบัติจะมีการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอย่างเป็นทางการ 3 ครั้งและไม่เป็นทางการ 2 ครั้ง (ในช่วงต้นของปี

ที่เข้ารับหน้าที่เป็นประธาน และช่วงปลายปีก่อนการประชุมรัฐมนตรีเอเปค) สำหรับประเทศไทยมี ปลัดกระทรวงการต่างประเทศหรือผู้แทนเป็นหัวหน้าคณะผู้แทนไทยเข้าร่วมการประชุม SOM ทำหน้าที่ พิจารณาการดำเนินการของเอเปคในทุกๆด้าน รวมทั้งติดตามความคืบหน้าของกิจกรรมภายใต้คณะทำงาน และกลุ่มทำงานต่างๆของเอเปค การบริหารงานของสำนักเลขาธิการเอเปค (APEC Secretariat) และ งบประมาณสำหรับกิจกรรมต่างๆของเอเปคเพื่อเสนอให้ที่ประชุมระดับรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ ต่อไป สำหรับปี พ.ศ. 2546 ที่ไทยเป็นเจ้าภาพ ปลัดกระทรวงการต่างประเทศได้ทำหน้าที่เป็นประธานการ ประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโส (SOM Chair) โดยมีอธิบดีกรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการ ต่างประเทศเป็นหัวหน้าคณะผู้แทนไทย (SOM Leader)

4) การประชุมรัฐมนตรีเอเปคในสาขาต่าง ๆ (Sectoral Ministerial Meetings) เอเปคจัดประชุม รัฐมนตรีรายสาขาตามวาระที่กำหนด ปีละไม่เกิน 1 ครั้ง ผู้แทนของประเทศไทย คือรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงที่เกี่ยวข้อง ที่ผ่านมามีการประชุมรัฐมนตรีรายสาขา ได้แก่ ด้านการค้า การศึกษา พลังงาน สิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ยั่งยืน การคลัง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิชากิจขนาดกลางและขนาดย่อม โตรคมนาคมและอุตสาหกรรมสารสนเทศ และการขนส่ง สำหรับปี พ.ศ. 2546 มีการประชุมรัฐมนตรีด้านต่างๆในประเทศไทย โดยแบ่งวาระการประชุมดังนี้ ด้านการค้า (2-3 มิถุนายน) สาธารณสุขสมัยพิเศษเพื่อพิจารณาเรื่องโรคซาร์ส (27-28 มิถุนายน) วิชากิจขนาดกลางและ ขนาดย่อม (7-8 สิงหาคม) การคลัง (4-5 กันยายน) และการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศและรัฐมนตรี พาณิชย์ (17-18 ตุลาคม)

5) การประชุมรัฐมนตรีคลัง (Finance Ministers Process) เป็นการประชุมที่รัฐมนตรีคลัง แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเพื่อสนับสนุนการพัฒนาและเปิดเสรีสาขาการเงินในภูมิภาค ปรับปรุงมาตรการ กำกับดูแลด้านการคลัง สนับสนุนภาคธุรกิจ โดยเฉพาะวิชากิจขนาดกลางและขนาดย่อม ผู้แทนของ ประเทศไทย คือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

6) คณะกรรมการ (Committees) เอเปคมี 4 คณะกรรมการหลัก ได้แก่

6.1) คณะกรรมการว่าด้วยการค้าและการลงทุน (Committee on Trade and Investment-CTI) เป็นเวทีปรึกษาหารือและติดตามการดำเนินการเปิดการค้าเสรีและอำนวยความสะดวกและการลงทุน ผู้แทนของประเทศไทย คือกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

6.2) คณะกรรมการเศรษฐกิจ (Economic Committee-EC) ทำหน้าที่ศึกษาวิเคราะห์ แนวโน้มและประเด็นที่อยู่ในความสนใจของสมาชิกเอเปคเพื่อสนับสนุนการดำเนินการเปิดการค้าเสรีและ การลงทุน และความร่วมมือทางเศรษฐกิจและวิชาการของเอเปค ผู้แทนของประเทศไทย คือสำนักงาน นโยบายเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

6.3) คณะกรรมการว่าด้วยงบประมาณและการบริหาร (Budget and Management Committee-BMC) มีบทบาทในการให้คำแนะนำต่อเจ้าหน้าที่อาวุโสเอเปคในด้านงบประมาณการบริหาร

และการจัดการ ดำเนินการด้านการตรวจสอบงบประมาณ การบริหารและการจัดการของเอเปค ประเมิน และติดตามผลการปฏิบัติงาน โครงการต่างๆ ที่ได้รับงบประมาณ ผู้แทนของประเทศไทย คือ กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ ประเทศไทยดำรงตำแหน่งรองประธาน BMC ในปี พ.ศ. 2546 และประธานในปี พ.ศ. 2547

6.4) คณะกรรมการส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจและวิชาการ (Steering Committee on Economic and Technical Cooperation - SCE) มีบทบาทในการประสานและกำหนดกรอบนโยบายด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจและวิชาการ (Economic and Technical Cooperation - ECOTECH) รวมทั้งติดตามผลการดำเนินงานเพื่อให้ได้ผลลัพธ์เป็นรูปธรรม ผู้แทนของประเทศไทย คือ กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ ในระหว่างปี พ.ศ. 2543-2544 ประเทศไทยเคยได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการเป็นเวลา 2 ปี

7) คณะทำงาน (Working Groups) เป็นการประชุมผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาประเด็นเฉพาะด้าน ในขณะที่เอเปคมีคณะทำงานที่รับผิดชอบด้านต่างๆ ดังนี้

- การส่งเสริมการค้า (Trade Promotion)
- วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่ออุตสาหกรรม (Industrial Science and Technology)
- การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resources Development)
- พลังงาน (Energy)
- โทรคมนาคมและสารสนเทศ (Telecommunications and Information)
- ประมง (Fisheries)
- การอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเล (Marine Resources Conservation)
- การขนส่ง (Transportation)
- ความร่วมมือทางวิชาการการเกษตร (Agricultural Technical Cooperation)
- การท่องเที่ยว (Tourism)
- วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งคณะทำงานหรือกลุ่มทำงานเฉพาะกิจในด้านอื่นๆ อาทิ

- คณะทำงานเฉพาะกิจด้านการต่อต้านการก่อการร้าย (Counter-Terrorism Task Force)
- กลุ่มทำงานด้านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Commerce Steering Group)
- เครือข่ายเฉพาะกิจเพื่อประสานงานด้านสตรี (Gender Focal Point Network) เป็นต้น

8) บทบาทของภาคเอกชน นอกเหนือจากกลไกหลักของภาคราชการแล้ว เอเปคยังมีกลไกที่สำคัญของภาคเอกชน คือ สภาที่ปรึกษาทางธุรกิจเอเปค (APEC Business Advisory Council – ABAC) ซึ่งทำหน้าที่เปรียบเสมือนที่ปรึกษาเพื่อให้คำแนะนำแก่ผู้นำเศรษฐกิจ ในการดำเนินการเพื่อเปิดเสรีและอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการลงทุน สภาที่ปรึกษาทางธุรกิจเอเปคประกอบด้วยสมาชิก 63 ราย ที่มาจาก

การแต่งตั้งโดยผู้นำของแต่ละเขตเศรษฐกิจจำนวน 3 คน/เขตเศรษฐกิจ ในส่วนของไทยประกอบด้วยผู้แทนจากสภาหอการค้าไทย ผู้แทนจากสภาอุตสาหกรรมไทย และผู้แทนจากสมาคมธนาคารไทยเป็นผู้แทนไทยในสภาที่ปรึกษาทางธุรกิจ ทั้งนี้ สภาที่ปรึกษาทางธุรกิจจะจัดการประชุมปีละ 4 ครั้ง เพื่อหารือในหมู่นักธุรกิจภาคเอกชนและจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อเสนอต่อที่ประชุมผู้นำในช่วงปลายปี อนึ่ง นอกจากการประชุมผู้นำเศรษฐกิจเอเปคในช่วงปลายปีแล้ว ภาคเอกชนยังได้จัดกิจกรรมสำคัญคือ การประชุมสุดยอดผู้นำภาคเอกชนของเอเปค (APEC CEO Summit) ในช่วงเดียวกับการจัดประชุมผู้นำเอเปคเพื่อหารือแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นระหว่างนักธุรกิจชั้นนำของเอเปค จำนวนกว่า 500 คนจาก 21 เขตเศรษฐกิจ โดยจะมีการเชิญบุคคลผู้มีชื่อเสียงจากภาครัฐ เอกชน รวมทั้งผู้นำเอเปคหลายท่านขึ้นกล่าวสุนทรพจน์ในหัวข้อต่างๆ ที่เป็นที่สนใจของที่ประชุม ในปี พ.ศ. 2546 ประเทศไทยก็ได้จัดการประชุมสุดยอดผู้นำภาคเอกชนของเอเปคขึ้นเช่นกัน (กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ, 2549)

งบประมาณการดำเนินงานหลักของเอเปคในแต่ละปีมาจากเงินสนับสนุนของสมาชิกตามสัดส่วนของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ สำหรับประเทศไทยมีพันธกรณีที่จะต้องจ่ายค่าสมาชิกบำรุงปีละ 50,000 ดอลลาร์สหรัฐ หรือร้อยละ 1.5 ของเงินค่าบำรุงของเอเปคทั้งหมด แต่ไทยก็ได้รับประโยชน์กลับคืนในรูปของการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนโครงการต่างๆ ที่เสนอโดยประเทศไทย ซึ่งเป็นจำนวนมากกว่าเงินค่าบำรุงหลายเท่าทุกปี

1.2. ความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ (Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation-BIMSTEC)

1.2.1 ภูมิหลัง ความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ (BIMSTEC) เป็นกรอบความร่วมมือระหว่าง 7 ประเทศในภูมิภาคอ่าวเบงกอล ได้แก่ บังกลาเทศ ภูฏาน อินเดีย พม่า เนปาล ศรีลังกา และไทย โดยประเทศสมาชิกจะต้องมีภูมิประเทศติดอ่าวเบงกอล หรือฝั่งอ่าวเบงกอลเป็นหลัก (กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ, ม.ป.ป.)

BIMSTEC เริ่มก่อตั้งขึ้นครั้งแรกจากสมาชิก 4 ประเทศ เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน พ.ศ. 2540 ภายใต้ชื่อ BIST-EC (Bangladesh-India-Sri Lanka-Thailand Economic Cooperation) ภายใต้การริเริ่มและผลักดันของไทย และเปลี่ยนชื่อเป็น BIMST-EC (Bangladesh-India-Myanmar-Sri Lanka-Thailand Economic Cooperation) เมื่อพม่าเข้าร่วมเป็นสมาชิกเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2540 และต่อมาในเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2546 เนปาลและภูฏานได้เข้าร่วมประชุมในฐานะสมาชิกใหม่ และคงใช้ชื่อย่อเดิมโดยเขียนติดกันแต่หมายถึง Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation-BIMSTEC ในการประชุมระดับผู้นำครั้งแรกที่มีขึ้น ณ กรุงทพฯ เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2547

1.2.1.1 ความสำคัญของ BIMSTEC กลุ่มประเทศ BIMSTEC ประกอบด้วยประชากรประมาณ 1,300 ล้านคน จึงถือได้ว่าเป็นตลาดที่มีศักยภาพ แต่ปัจจุบันยังมีการค้า การลงทุนและการเดินทางติดต่อกันค่อนข้างน้อย ทำให้ยังมีโอกาสและช่องทางในการที่จะส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกันได้ อีกมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการค้าการลงทุนนั้น ประเทศสมาชิกได้ลงนามในกรอบความตกลงเขตการค้าเสรี BIMSTEC แล้ว โดยทุกประเทศได้เสร็จสิ้นกระบวนการให้สัตยาบันแล้ว

ความสำคัญของกลุ่มประเทศ BIMSTEC ต่อประเทศไทยคือ การดำเนินความร่วมมือกับกลุ่มประเทศ BIMSTEC จะช่วยประสานนโยบาย Look West ของไทยเข้ากับนโยบาย Look East ของอินเดียและช่วยเน้นจุดขึ้นนโยบายต่างประเทศแบบ Forward Engagement ของรัฐบาลปัจจุบันที่มุ่งเน้นกระชับความสัมพันธ์กับประเทศพันธมิตรเดิมและบุกเบิกความสัมพันธ์กับพันธมิตรใหม่ๆ นอกจากนี้ความร่วมมือที่ประสานจุดแข็งของแต่ละประเทศเข้าด้วยกัน การเข้าร่วมกลุ่ม BIMSTEC ของไทยถือเป็นการส่งเสริมความริเริ่มของไทยที่นำมาใช้ได้ผลเป็นที่ยอมรับในอีกหลายเวที อาทิ ในเวที ACD และ ACMECS ซึ่งนับเป็นตัวอย่างของความร่วมมือระหว่างประเทศกำลังพัฒนา (south-south cooperation) ที่จะทำให้ไทยมีบทบาทสร้างสรรค์ในเวทีระหว่างประเทศต่อไป

1.2.1.2 ความร่วมมือภายใต้กรอบ BIMSTEC เมื่อเริ่มก่อตั้ง กรอบความร่วมมือ BIMSTEC ได้กำหนดสาขาไว้ 6 สาขา หลังจากการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ BIMSTEC ครั้งที่ 8 เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2548 ณ กรุงธากา สาขาคือความร่วมมือใน BIMSTEC เพิ่มขึ้นเป็น 13 สาขา ดังนี้ 1) การค้าและการลงทุน (ซึ่งอาจแยกออกเป็นอีก 3 สาขา ได้แก่ การค้าสินค้า การค้าบริการ และการลงทุน) 2) การท่องเที่ยว 3) การสื่อสารและคมนาคม 4) พลังงาน 5) เทคโนโลยี 6) ประมง 7) เกษตร 8) การต่อต้านการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ 9) ปฏิสัมพันธ์ในระดับประชาชน 10) สาธารณสุข 11) วัฒนธรรม 12) การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและภัยพิบัติ 13) การลดความยากจน

ทั้งนี้ ประเทศสมาชิกได้แบ่งกันเป็นประเทศผู้นำในสาขาต่างๆ ตามความสนใจของแต่ละประเทศ สำหรับประเทศไทยรับเป็นประเทศผู้นำใน 3 สาขา ได้แก่ สาขาประมง สาขาปฏิสัมพันธ์ในระดับประชาชน และสาขาสาธารณสุข

1.2.2 กลไกการทำงานและการประชุมระดับสำคัญ

1.2.2.1 การประชุมระดับผู้นำ (BIMSTEC Summit) เมื่อเริ่มก่อตั้งยังไม่มีกำหนดให้มีการประชุมระดับผู้นำ ต่อมา นายกรัฐมนตรีศรีลังกาเป็นผู้เสนอให้มีการประชุมระดับผู้นำขึ้น โดยกล่าวไว้ในสุนทรพจน์เปิดการประชุมรัฐมนตรีครั้งที่ 5 ในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2545 ณ กรุงโคลัมโบว่า ถึงเวลาแล้วที่ BIMSTEC จะยกระดับการประชุมเป็นระดับผู้นำรัฐบาล ซึ่งสมาชิกต่างเห็นพ้องด้วย โดยประเทศไทยได้เสนอเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมผู้นำครั้งแรก ซึ่งมีขึ้นเมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2547 ณ กรุงเทพฯ ทั้งนี้ถือว่าการประชุมระดับผู้นำเป็นตัวกระตุ้นสำคัญที่จะผลักดันให้กรอบความร่วมมือ มี

ความก้าวหน้าอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสะท้อนถึงเจตนารมณ์ทางการเมืองและการสนับสนุนตามกระบวนการ Top-down เพื่อผลักดันกรอบความร่วมมือ BIMSTEC ในระดับนโยบายต่อไป

1.2.2.2. การประชุมระดับรัฐมนตรี (Ministerial Meeting): เดิมมีการประชุมที่จัดขึ้นเป็นประจำ 2 การประชุมด้วยกัน ได้แก่

- การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ (Ministerial Meeting: MM) ทำหน้าที่เป็น prime mover ในการกำหนดนโยบายภาพรวมและให้คำแนะนำแก่การประชุมผู้นำ และได้รับมอบหมายจากที่ประชุมผู้นำให้ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานหลักในกรอบ BIMSTEC อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่การประชุมครั้งที่ 1 จนถึงการประชุมครั้งที่ 4 ได้จำกัดอยู่เพียงระดับรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ จนถึงการประชุมครั้งที่ 5 ณ กรุงโคลัมโบ เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2545 ที่ได้ยกระดับเป็นการประชุมระดับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

- การประชุมรัฐมนตรีการค้า/เศรษฐกิจ (Trade/Economic Ministerial Meeting: TEMM) เป็นการประชุมที่ติดตามความคืบหน้าของงานดำเนินงานในสาขาการค้าและการลงทุน และนโยบายเขตการค้าเสรี ต่อมาในการประชุมผู้นำครั้งที่ 1 ได้มีการเสนอจัดการประชุมระดับรัฐมนตรีในสาขาอื่นๆ ขึ้น ได้แก่

- การประชุมโต๊ะกลมและเชิงปฏิบัติการระดับรัฐมนตรีด้านการท่องเที่ยว BIMSTEC (Roundtable and Workshop for BIMSTEC Tourism Ministers) ซึ่งอินเดียเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมครั้งที่ 1 ไปเมื่อ 21-23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 ณ เมืองกัลกัตตา โดยเนปาลได้เสนอเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมครั้งที่ 2 ในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2549

- การประชุมรัฐมนตรีพลังงาน BIMSTEC (BIMSTEC Energy Ministers' Conference) ซึ่งอินเดียเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมครั้งที่ 1 เมื่อ 4 ตุลาคม พ.ศ. 2548 ณ กรุงนิวเดลี โดยประเทศไทยได้เสนอเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2549

- การประชุมรัฐมนตรีด้านการลดความยากจน บังกลาเทศได้เสนอเป็นเจ้าภาพจัดขึ้นระหว่าง 30-31 มีนาคม พ.ศ. 2549 ณ กรุงธากา

- การประชุมรัฐมนตรีด้านความร่วมมือทางวัฒนธรรม ภูฏานได้เสนอเป็นเจ้าภาพจัดขึ้นในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2549

1.2.2.3 การประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโส (Senior Officials' Meeting): แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ

- 1) ด้านการค้าและเศรษฐกิจ (Senior Trade/Economic Officials' Meeting: STEOM) รับผิดชอบการเจรจาเรื่องเขตการค้าเสรี BIMSTEC (FTA) ความร่วมมือในสาขาหลักด้านการค้าและการลงทุน และ 15 สาขาย่อยของสาขาการค้าและการลงทุน ซึ่งมีรายงานต่อที่ประชุมรัฐมนตรีการค้าและเศรษฐกิจ

2) ด้านต่างประเทศ (Senior Official's Meeting - SOM) มีหน้าที่ติดตามความคืบหน้าในสาขาอื่นๆ นอกเหนือจากสาขาการค้าและการลงทุน โดยรับรายงานจากที่ประชุม BIMSTEC Working Group จากนั้นจะเสนอต่อที่ประชุมระดับรัฐมนตรีต่างประเทศต่อไป

1.2.2.4 การประชุมคณะทำงาน BIMSTEC ที่กรุงเทพฯ (BIMSTEC Working Group in Bangkok: BWG): เป็นการประชุมร่วมระหว่างอธิบดีกรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศและเอกอัครราชทูตของประเทศสมาชิกประจำประเทศไทย และผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การประชุมจะมีขึ้นทุกเดือน ณ กระทรวงการต่างประเทศ เพื่อติดตามและผลักดันความคืบหน้าในแต่ละสาขาความร่วมมือและเพื่อศึกษาแนวทางและนโยบายของความร่วมมือก่อนเสนอรายการต่อที่ประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโส ในการนี้ ไทยได้จัดตั้งศูนย์ BIMSTEC (BIMSTEC Center) ขึ้นเป็นโครงการนำร่องเพื่อสนับสนุนการทำงานของ BWG โดยตั้งอยู่ที่สถาบันยุทธศาสตร์การค้า มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

1.2.2.5 การประชุมคณะผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group Meeting): ประเทศนำของสาขาหลักและสาขาย่อยจะเป็นเจ้าภาพในการจัดประชุมผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่รับผิดชอบอย่างสม่ำเสมอและรายงานผลการประชุมต่อคณะทำงาน BIMSTEC (BWG) ที่กรุงเทพฯ ผ่านสถานเอกอัครราชทูต BIMSTEC ประจำประเทศไทย ผลการประชุมดังกล่าวจะถูกเสนอต่อที่ประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสต่อไป

1.2.2.6 การประชุม Business Forum และ Economic Forum: เป็น 2 การประชุมภายใต้สาขาการค้าและการลงทุน ซึ่งเป็นเวทีที่เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนได้เข้ามีส่วนร่วม โดย Business Forum เป็นเวทีหารือระหว่างภาคเอกชนด้วยกันใน BIMSTEC ส่วน Economic Forum จะเป็นเวทีที่ภาคเอกชนและภาครัฐบาลร่วมหารือกัน และผลการประชุมทั้งสองจะนำรายงานต่อที่ STEOM ต่อไป

1.3. แผนงานพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (Indonesia Malaysia Thailand Growth Triangle-IMT-GT)

1.3.1 ภูมิหลัง แผนงานพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (IMT-GT) ประเทศไทยได้ร่วมดำเนินการมาเป็นระยะเวลานาน นับตั้งแต่ พ.ศ. 2536 จนถึงปัจจุบัน รวมระยะเวลา 13 ปี ที่ผ่านมารวมประมงได้ส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุมและร่วมกิจกรรมต่างๆเป็นประจำเสมอมา แต่ไม่ได้แสดงบทบาทหรือดำเนินการในโครงการใดอย่างชัดเจน บทบาทและความเกี่ยวข้องของกรมประมงในแผนงาน IMT-GT มีดังนี้

แผนงาน IMT-GT มีชื่ออย่างเป็นทางการในภาษาไทยว่า “ยุทธศาสตร์และความก้าวหน้าการดำเนินงานแผนงานพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (IMT-GT)” จัดว่าเป็นแผนงานที่ผู้นำประเทศทั้งสามร่วมกันจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ ให้ภาคเอกชนทั้ง 3 ประเทศในพื้นที่เป็นผู้ดำเนินการค้าลงทุน โดยภาครัฐสนับสนุนการลงทุน โครงสร้างพื้นฐานและขจัดอุปสรรคในการ

ผ่านแดนและมาตรการกีดกันทางการค้า เพื่อเร่งรัดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ส่งเสริมการพัฒนาทางทรัพยากรมนุษย์ เสริมสร้างความร่วมมือด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีเฉพาะด้าน และพัฒนาการเชื่อมโยงการท่องเที่ยว การสื่อสารในพื้นที่ IMT-GT ซึ่งในส่วนของไทยมีวัตถุประสงค์ที่จะพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนภาคใต้สู่นานาชาติ โดยเฉพาะการค้าการลงทุนกับเกาะสุมาตราให้เพิ่มมากขึ้น และเพิ่มการจ้างงานในท้องถิ่นหรือที่ไปทำงานในมาเลเซียอย่างถูกระบบ เพื่อยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ให้ดีขึ้น ทั้งนี้ภาครัฐจะใช้นโยบายส่งเสริมภาคเอกชนไทยให้เป็นกลไกหลักเพื่อนำการพัฒนาในพื้นที่ IMT-GT ให้สัมฤทธิ์ผล (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2547)

ความสำคัญของแผนงานและผลการดำเนินงานที่ผ่านมาแบ่งได้เป็นช่วงๆ ดังนี้

ช่วงที่ 1: ปี พ.ศ. 2536-2537: วางแนวคิดและศึกษาจัดทำกรอบการพัฒนาฯ โดยมี ADB ให้การสนับสนุนการศึกษาจัดทำกรอบความร่วมมือฯ ไว้ 5 สาขา การประมงถูกจัดไว้ในสาขาเกษตรและประมง โดยระบุบทบาทในการส่งเสริมความร่วมมือและถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต การค้า และการลงทุนด้านเกษตร ป่าไม้ และประมง

ช่วงที่ 2: ปี พ.ศ. 2538-2544: เร่งดำเนินงานตามกรอบและขยายสาขาและพื้นที่ความร่วมมือให้กว้างขวางขึ้น ในช่วงนี้มีการขยายความร่วมมือจาก 5 สาขาเป็น 10 สาขา โดยสาขาประมงยังคงร่วมอยู่ในสาขาเกษตรและประมงเช่นเดิม แต่บทบาทของสาขาถูกกำหนดไว้ในด้านการส่งเสริมความร่วมมือด้านการประมง ความร่วมมือกับการพัฒนาผลผลิตด้านการเกษตร และการพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปเกษตร รวมทั้งการพัฒนาแหล่งน้ำร่วมกัน โดยเฉพาะระหว่างไทยกับมาเลเซีย โดยในช่วงนี้ ประเทศมาเลเซียรับเป็นประเทศนำในสาขานี้

ช่วงที่ 3: ปี พ.ศ. 2545-2548: ปรับยุทธศาสตร์และแนวทางการดำเนินงานความร่วมมือใหม่ให้กระชับที่เน้นไปสู่การปฏิบัติจริง ในช่วงนี้มีการเน้นการพัฒนาพื้นที่ IMT-GT ในรูปแบบแนวพื้นที่สะพานเศรษฐกิจสงขลา-ปีนัง-เมดาน มีการวางแผนดำเนินแผนงาน/โครงการตามที่ภาคเอกชนสนใจอย่างแท้จริง มีการกำหนดกลไกขับเคลื่อนการดำเนินงาน โดยภาคเอกชน มีการจัดประชุมสภาธุรกิจสามฝ่ายเป็นประจำปีละ 3 ครั้ง ภาครัฐ ประกอบด้วยการประชุมระดับรัฐมนตรี (MM) ระดับเจ้าหน้าที่อาวุโส (SOM) เป็นประจำปีละ 1 ครั้ง มีการจัดตั้ง 6 กลุ่มเทคนิคปฏิบัติการ (Implementing Technical Group: ITGs) ในส่วนนี้ สาขาเกษตรและประมงถูกจัดไว้ที่ กลุ่มเทคนิคปฏิบัติการ: การพัฒนาพื้นที่นอกเขตเมืองและการค้าภายในพื้นที่ (ITG on Development of Hinterland and Intra Trade: ITG DHIT) ซึ่งประเทศอินโดนีเซียเป็นประเทศนำของ ITG นี้ และการประมงถูกจัดไว้ใน กลุ่มเทคนิคปฏิบัติการย่อย: สาขาประมง (Sub ITG on Fisheries Development) มีประเทศอินโดนีเซียเป็นประเทศนำเช่นกัน ทั้งนี้ได้มีการเปลี่ยนชื่อ Sub ITG on Fisheries Development มาเป็น Sub ITG on Marine Fisheries and Aquaculture Cooperation หรือ Sub ITG MFAC ในเวลาต่อมา

ช่วงที่ 4: เป็นช่วงที่มีการปรับยุทธศาสตร์โดยการจัดทำมีการ Roadmap for Development เพื่อใช้ในปี พ.ศ. 2550-2554 โดยในปี พ.ศ. 2549 เป็นช่วงที่มีการจัดทำ Roadmap โดย Roadmap แรก กำหนดใช้ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550-2554 หรือ เรียกว่า Roadmap for Development 2007-2011 ทั้งนี้ในการดำเนินงานตาม Roadmap นี้ ได้มีการกำหนดสาขาใหม่เป็น 6 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านโครงสร้างพื้นฐานและการขนส่ง - มาเลเซียเป็น Lead Country
- 2) ด้านการค้าและการลงทุน - มาเลเซียเป็น Lead Country
- 3) ด้านการท่องเที่ยว - ประเทศไทยเป็น Lead Country
- 4) ด้านบริการและผลิตภัณฑ์ฮาลาล - ประเทศไทยเป็น Lead Country
- 5) ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ – อินโดนีเซียเป็น Lead Country
- 6) ด้านการเกษตร อุตสาหกรรมการเกษตร และสิ่งแวดล้อม – อินโดนีเซียเป็น Lead Country

ทั้งนี้ มีการจัดเตรียมการจัดตั้งศูนย์ประสานความร่วมมืออนุภูมิภาค IMT-GT หรือเรียกย่อว่า CIMT ณ ประเทศมาเลเซีย

ภายใต้การดำเนินการตาม Roadmap for Development 2007-2011 นี้ พื้นที่ความร่วมมือ IMT-GT ครอบคลุมประมาณ 592,576 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย 14 จังหวัดภาคใต้ของไทย ได้แก่ นครศรีธรรมราช นราธิวาส ปัตตานี พัทลุง สตูล สงขลา ตรัง ยะลา พังงา ภูเก็ต ระนอง กระบี่ สุราษฎร์ธานี และ ชุมพร 8 รัฐของประเทศมาเลเซีย ได้แก่ Melaka, Kedah, Kelantan, Negeri Sembilan, Penang, Perak, Peris และ Selangor และ 10 จังหวัดของเกาะสุมาตรา ประเทศอินโดนีเซีย ได้แก่ Aceh, Bangka-Belitung, Bengkulu, Jambi, Lampung, North Sumatra, Riau, Riau Island

1.3.2 กลไกการทำงาน

1.3.2.1 กลไกระดับชาติ หมายถึงหน่วยงานวางแผนด้านเศรษฐกิจของ 3 ประเทศเป็น ฝ่ายเลขานุการระดับชาติทำหน้าที่ดูแลติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงาน ได้แก่ กระทรวงการประสานงานด้านเศรษฐกิจ (Coordinating Ministry for Economic Affairs) ของอินโดนีเซีย สำนักงานวางแผนเศรษฐกิจ (Economic Planning Unit-EPU) สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีของมาเลเซีย และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ของประเทศไทย

1.3.2.2 กลไกระดับคณะทำงาน 6 สาขา และการประชุม IMT-GT Annual Planning Meeting จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี เป็นการประชุมเพื่อนำเสนอและรายงานผลการดำเนินงานในปี นั้นๆ

1.3.2.3 กลไภภาคเอกชน ได้แก่สภาธุรกิจร่วม 3 ฝ่าย หรือเรียกว่า IMT-GT Joint Business Council

1.3.2.4 การประชุมระดับรัฐมนตรีและเจ้าหน้าที่อาวุโส ซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ร่วมกับการประชุมผู้ว่าราชการจังหวัดและมุขมนตรี IMT-GT ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในพื้นที่ในการสร้าง

ความร่วมมือที่เป็นรูปธรรมในการส่งเสริมการค้า การลงทุน การท่องเที่ยวและการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม

1.3.2.5 การประชุมระดับสุดยอด IMT-GT ซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี โดยจัดในเวลาและสถานที่เดียวกับการจัดประชุมระดับสุดยอดอาเซียน

1.4. สมาคมความร่วมมือแห่งภูมิภาคมหาสมุทรอินเดีย (Indian Ocean Rim Association for Regional Cooperation: IOR-ARC)

1.4.1 ภูมิหลัง IOR-ARC จัดตั้งขึ้นในการประชุม Indian Ocean Rim Initiative ครั้งที่ 1 ที่มอริเชียสเมื่อปี พ.ศ. 2540 สมาชิกผู้ก่อตั้งมี 7 ประเทศ ได้แก่ ออสเตรเลีย อินเดีย แอฟริกาใต้ เคนยา สิงคโปร์ โอมาน และมอริเชียส มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคมหาสมุทรอินเดียในลักษณะไตรภาคี คือ ตัวแทนจากภาครัฐบาล เอกชน และวิชาการ โดยยอมรับในอำนาจอธิปไตย เขตแดน ไม่แทรกแซง กิจการภายในของกันและกัน การตัดสินใจในทุกระดับจะอาศัยฉันทามติ (consensus) และจะไม่มีการนำปัญหาทวีภาคี รวมทั้งกรณีใดๆ ที่อาจจะนำไปสู่ความขัดแย้งเข้ามาพิจารณาในกรอบของสมาคม ฯ

กระทรวงการต่างประเทศของไทยได้ยื่นหนังสือแสดงความจำนงสมัครเข้าเป็นสมาชิกต่อมอริเชียสในฐานะประธานสมาคมในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2540 และได้เข้าเป็นสมาชิก IOR-ARC โดยฉันทามติของที่ประชุมสภารัฐมนตรี IOR-ARC ระหว่างวันที่ 30-31 มีนาคม พ.ศ. 2542 ณ กรุงมาปูโต ประเทศโมซัมบิก

ปัจจุบัน IOR-ARC มีประเทศสมาชิกทั้งหมด 18 ประเทศ คือ ออสเตรเลีย อินเดีย แอฟริกาใต้ เคนยา สิงคโปร์ โอมาน มอริเชียส อินโดนีเซีย มาดากัสการ์ มาเลเซีย โมซัมบิก ศรีลังกา แทนซาเนีย เยเมน ไทย บังกลาเทศ อิหร่าน และสหรัฐอเมริกาบริติช นอกจากนี้ ยังมีประเทศคู่เจรจา (dialogue partners) ได้แก่ อียิปต์ ญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร จีน และ ฝรั่งเศส รวมทั้งมีองค์การการท่องเที่ยวแห่งมหาสมุทรอินเดีย (Indian Ocean Tourism Organization - IOTO) เป็นผู้สังเกตการณ์

กิจกรรมส่วนใหญ่ของ IOR-ARC มุ่งเน้นโครงการศึกษาด้านการอำนวยความสะดวกทางการค้า (trade facilitation) เพื่อส่งเสริมการขยายปริมาณการค้าและการลงทุนระหว่างกัน โดยมีรูปแบบกิจกรรมกำหนดเป็นโครงการศึกษาระหว่างสมาชิกที่มีความสนใจร่วมกัน ภายใต้กลไกคณะทำงานด้านการค้าและการลงทุน (Working Group on Trade and Investment: WGTI) คณะทำงานด้านธุรกิจ (Indian Ocean Rim Business Forum: IORBF) และคณะทำงานด้านวิชาการ (Indian Ocean Rim Academic Group: IORAG)

สำหรับหลักเกณฑ์การดำเนินโครงการภายใต้กรอบความร่วมมือ IOR-ARC นั้น แต่ละโครงการจะต้องมีสมาชิกตั้งแต่ 5 ประเทศขึ้นไปที่มีความสนใจและความพร้อมเข้าร่วม โดยโครงการต้อง

ได้รับความเห็นชอบกับ โครงการ โดยฉันทามติจากประเทศสมาชิกอื่นก่อน และจะต้องมีประเทศผู้ประสานงานหลัก (Project Coordinator) ของโครงการ และเปิดโอกาสให้ประเทศสมาชิกอื่นๆ สามารถเข้าร่วมโครงการได้ภายหลังเมื่อมีความพร้อม ล่าสุด จากการประชุมสภารัฐมนตรี IOR – ARC ครั้งที่ 5 ที่ประชุมมีมติให้มีการจัดลำดับความสำคัญ โดยพิจารณาเลือกโครงการภายใต้คณะทำงานต่างๆ ที่มีความเป็นไปได้ ในสาขาที่เป็นประโยชน์ร่วมกันชัดเจน ประมาณ 2-3 โครงการ อาทิ ด้านประมง การท่องเที่ยว และการอำนวยความสะดวกทางการค้าและการลงทุน และให้มีการจัดตั้งกองทุนพิเศษ (Special Fund) โดยใช้เงินก่อตั้งจากเงินที่เหลือจากค่าใช้จ่ายในการบริหารของสำนักเลขาธิการ เพื่อนำมาใช้สนับสนุนการดำเนินโครงการ โดยให้สำนักงานเลขาธิการจัดทำเอกสารแนวทางการใช้เงินกองทุนมาพิจารณา และในอนาคตอาจขอให้ประเทศสมาชิกจ่ายเงินสมทบกองทุนโดยสมัครใจ รวมทั้งอาจหาเงินสมทบจากแหล่งเงินทุนภายนอกด้วย

ประเทศไทยโดยความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2546 ได้แต่งตั้งคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยกรอบสมาคมความร่วมมือแห่งภูมิภาคมหาสมุทรอินเดีย (Indian Ocean Rim Association for Regional Cooperation: IOR-ARC) โดยมีอำนาจหน้าที่หลักในการเสนอแนะนโยบายแนวทาง และทำทีของไทยในการเข้าร่วมกระบวนการหารือ

กระทรวงการต่างประเทศมีความเห็นว่า การที่ไทยมีส่วนร่วมใน IOR-ARC นับว่าเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมความสัมพันธ์กับประเทศสมาชิกที่มีถึง 18 ประเทศ จากหลายภูมิภาครอบมหาสมุทรอินเดีย และเป็นเวทีที่ไทยสามารถแสดงบทบาทในการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศกำลังพัฒนาได้ดีอีกเวทีหนึ่ง โดยประเทศไทยสามารถแบ่งปันประสบการณ์ของไทยในเวทีอื่นๆ เช่น ASEAN APEC และ BIMSTEC ได้ด้วย อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบัน IOR – ARC ไม่มีความคืบหน้าเท่าที่ควร ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ คือ การประสานงานระหว่างกลไกคณะทำงานทั้ง 3 คณะ และการประสานงานกันระหว่างสำนักงานเลขาธิการกับประเทศสมาชิกในด้านข้อมูลข่าวสารยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร จึงทำให้มีการกำหนดหัวข้อโครงการศึกษาซ้ำซ้อนและไม่เอื้อประโยชน์ต่อกัน นอกจากนี้ประเทศสมาชิกจะต้องให้การสนับสนุนทางการเงินสำหรับโครงการที่ตนเข้าร่วมด้วย จึงมักประสบปัญหาเงินทุนและเป็นการลำบากที่จะหาสมาชิกเข้าร่วม

1.4.2 การประชุมนัดที่สำคัญ

1) การประชุมสมัยวิสามัญสภารัฐมนตรี IOR-ARC ระหว่างวันที่ 22-23 มกราคม พ.ศ. 2543 ณ กรุงมัสกัต ประเทศโอมาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ (นายสุรินทร์ พิศสุวรรณ) เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนไทย

2) การประชุมสภารัฐมนตรี IOR-ARC ครั้งที่ 3 ระหว่างวันที่ 4-8 เมษายน พ.ศ. 2544 ณ กรุงมัสกัต ประเทศโอมาน รองนายกรัฐมนตรี (นายปองพล อดิเรกสาร) เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนไทย

3) การประชุมคณะกรรมการเจ้าหน้าที่อาวุโส ระหว่างวันที่ 5-8 พฤษภาคม พ.ศ. 2545 ณ กรุงมัสกัต ประเทศโอมาน รองปลัดกระทรวงการต่างประเทศ (นายอภิรักษ์ ปวณะฤทธิ) เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนไทย

4) การประชุมสภารัฐมนตรีสมัยพิเศษ ระหว่างการประชุม United Nations General Assembly (UNGA) ณ นครนิวยอร์ก เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2545 รองปลัดกระทรวงการต่างประเทศ (นายอภิรักษ์ ปวณะฤทธิ) ได้เข้าร่วมการประชุม

5) การหารือระดับรัฐมนตรี IOR-ARC วันที่ 26 กันยายน พ.ศ. 2546 ณ นครนิวยอร์ก ที่ปรึกษา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ (นายประชา คุณะเกษม) ได้เข้าร่วมการหารือ

6) การประชุมสภารัฐมนตรี IOR-ARC ครั้งที่ 4 ระหว่างวันที่ 12 -13 ตุลาคม พ.ศ. 2546 ณ กรุงโคลัมโบ ประเทศศรีลังกา ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ (นายประชา คุณะเกษม) เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนไทย

7) การประชุมสภารัฐมนตรี IOR-ARC ครั้งที่ 5 ระหว่างวันที่ 26 - 27 สิงหาคม พ.ศ. 2547 ณ กรุงโคลัมโบ ประเทศศรีลังกา ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ (นายประชา คุณะเกษม) เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนไทย การประชุมครั้งนี้ มีการหารือถึงการดำเนินความร่วมมือซึ่งล่าช้าและไม่มีผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม โดยได้กำหนดให้จัดลำดับความสำคัญและพิจารณาเลือกโครงการที่มีความเป็นไปได้ในสาขาที่เป็นประโยชน์ร่วมกันชัดเจน และปรับรูปแบบการดำเนินงานให้สามารถเริ่มได้ระหว่างกลุ่มที่สนใจและมีความพร้อม โดยมีสมาชิกเข้าร่วมตั้งแต่ 5 ประเทศขึ้นไป โดยประเทศสมาชิกอื่นๆ เห็นชอบกับโครงการโดยฉันทามติ และสามารถเข้าร่วมได้ภายหลัง นอกจากนั้น ให้มีการจัดตั้งกองทุนพิเศษ (Special Fund) โดยใช้เงินก่อตั้งจากเงินที่เหลือจากค่าใช้จ่ายในการบริหารสำนักเลขานุการ เพื่อบริหารโครงการ ทั้งนี้ โครงการที่สมาชิกให้ความสำคัญ คือ ความร่วมมือด้านประมง (ล่าสุดมีการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2548 ที่โอมาน) การจัดทำ Preferential Trade Arrangement (PTA) และความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว ในการประชุมครั้งนี้ ยังเห็นพ้องกันว่า ภาคเอกชนเป็นกลไกสำคัญในการดำเนินงานของ IOR - ARC แต่ปัจจุบันได้ลดบทบาทลง เนื่องจากความร่วมมือไม่มีความคืบหน้าเท่าที่ควร ดังนั้น จึงมีการเสนอให้กระตุ้นให้ภาคเอกชนให้ความสำคัญกับ IOR - ARC และเพิ่มบทบาทภาคเอกชนให้มากขึ้น

8) การประชุมสภารัฐมนตรี IOR-ARC ครั้งที่ 6 และการประชุมที่เกี่ยวข้อง ระหว่างวันที่ 16-22 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549 ที่กรุงเตหะราน ประเทศอิหร่าน

1.5. องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development - OECD)

1.5.1 ข้อมูลทั่วไป

1.5.1.1 ประวัติและพัฒนาการ องค์การร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organization for Economic Cooperation and Development) หรือ OECD จัดตั้งขึ้นโดยพัฒนามาจาก Organization for European Economic Co-operation หรือ OEEC เพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการเงินช่วยเหลือจากสหรัฐฯ และแคนาดา ภายใต้แผนการมาร์แชล (Marshall Plan) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อการบูรณะฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจและสังคมของยุโรปซึ่งกำลังประสบความเสียหายอย่างหนักภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 องค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจของยุโรป Organization of European Economic Cooperation (OEEC) เป็นองค์การที่เกิดจากการลงนามกัน ณ กรุงปารีส เมื่อวันที่ 16 เมษายน พ.ศ.2491 โดยรัฐบาลของประเทศประเทศในยุโรปที่ได้รับความเสียหายจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งประกอบด้วย ประเทศ ออสเตรีย เบลเยียม เดนมาร์ก ฝรั่งเศส กรีซ ไอซ์แลนด์ ไอร์แลนด์ อิตาลี ลักเซมเบิร์ก นอร์เวย์ เนเธอร์แลนด์ ปอร์ตุเกส อังกฤษ สวีเดน สวิตเซอร์แลนด์ ตุรกี กับผู้แทนของรัฐบาลและสหรัฐอเมริกาที่ประจำอยู่ในเขตยึดครองใน เยอรมัน จุดประสงค์สำคัญที่สุดขององค์การนี้คือ ต้องการให้ทวีปยุโรปมีภาวะเศรษฐกิจกลับคืนมาใหม่อย่างมั่นคงด้วยการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมาชิก สำนักงานใหญ่ขององค์การนี้ตั้งอยู่ ณ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ต่อมา องค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจของยุโรป หรือ OEEC จึงได้เปลี่ยนชื่อมาเป็น องค์การร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organization for Economic Cooperation and Development) หรือ OECD โดยมีบทบาทและภารกิจที่แตกต่างจาก OEEC OECD เกิดขึ้นจากการลงนามกัน ณ กรุงปารีส เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ. 2503 โดยรัฐบาลของประเทศออสเตรีย เบลเยียม แคนาดา เดนมาร์ก ฝรั่งเศส เยอรมนี กรีซ ไอซ์แลนด์ ไอร์แลนด์ อิตาลี ลักเซมเบิร์ก นอร์เวย์ เนเธอร์แลนด์ ปอร์ตุเกส อังกฤษ สเปน สวีเดน สวิตเซอร์แลนด์ ตุรกี อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา สัญญาดังกล่าวมีผลบังคับใช้ เมื่อวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2504 จุดประสงค์สำคัญขององค์การ OECD ประกอบด้วย

1) เพื่อให้ประเทศสมาชิกมีความเติบโตทางเศรษฐกิจ มีแรงงานอาชีพและมาตรฐานการครองชีพสูงขึ้น โดยยังสามารถรักษาเสถียรภาพทางการคลังไว้เพื่อเป็นการเกื้อกูลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของโลก

2) เพื่อให้ประเทศสมาชิกมีโอกาสขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างมั่นคงในระหว่างการค้าและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้รวมถึงในประเทศที่มีได้เป็นสมาชิกด้วย

3) เพื่อให้ประเทศสมาชิกมีส่วนเกื้อกูลต่อการขยายตัวทางการค้าในรูปแบบพหุภาคีและปราศจากการกีดกันใดๆ

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 เป็นต้นมา OECD ก็ได้มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจในหมู่ประเทศสมาชิก ปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ส่งเสริมการค้าเสรี และให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาทั้งในประเทศอุตสาหกรรม และประเทศกำลังพัฒนา นอกจากนี้ โลกยุค โลกาภิวัตน์ยังทำให้ภารกิจของ OECD เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่เน้นการตรวจสอบนโยบายในด้าน

ต่างๆ ของประเทศสมาชิกไปสู่การวิเคราะห์แนวทางที่นโยบายต่างๆ จะสามารถมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิกและกับประเทศภายนอกกลุ่มโดยเฉพาะในประเด็นปัญหาข้ามชาติต่างๆ

1.5.1.2 ประเทศสมาชิก เมื่อเริ่มก่อตั้ง OECD ประกอบไปด้วยสมาชิกทั้งสิ้น 20 ประเทศ ได้แก่ ออสเตรเลีย เบลเยียม แคนาดา เดนมาร์ก ฝรั่งเศส เยอรมนี กรีซ ไอซ์แลนด์ ไอร์แลนด์ อิตาลี ลักเซมเบิร์ก เนเธอร์แลนด์ นอร์เวย์ โปรตุเกส สเปน สวีเดน สวิตเซอร์แลนด์ ตุรกี สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา ปัจจุบัน OECD มีสมาชิกรวม 30 ประเทศ ซึ่งสามารถเรียงลำดับประเทศตามลำดับเข้าเป็นสมาชิกได้ตามที่แสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการเข้าเป็นสมาชิก OECD ของประเทศต่างๆ

ลำดับที่	ประเทศ	วันที่เข้าเป็นสมาชิก	GDP (Billion)	GDP per Capita (US\$)
1	CANADA*	10 เมษายน พ.ศ. 2504	1,114.00	34,000
2	UNITED STATES *	12 เมษายน พ.ศ. 2504	12,360.00	41,800
3	UNITED KINGDOM *	2 พฤษภาคม พ.ศ. 2504	1,830.00	30,300
4	DENMARK *	30 พฤษภาคม พ.ศ. 2504	188.10	34,600
5	ICELAND *	5 มิถุนายน พ.ศ. 2504	10.57	35,600
6	NORWAY *	4 กรกฎาคม พ.ศ. 2504	194.10	42,300
7	TURKEY	2 สิงหาคม พ.ศ. 2504	572.00	8,200
8	SPAIN *	3 สิงหาคม พ.ศ. 2504	1,029.00	25,500
9	PORTUGAL*	4 สิงหาคม พ.ศ. 2504	204.40	19,300
10	FRANCE *	7 สิงหาคม พ.ศ. 2504	1,816.00	29,900
11	IRELAND *	17 สิงหาคม พ.ศ. 2504	164.60	41,000
12	BELGIUM *	13 กันยายน พ.ศ. 2504	325.00	31,400
13	GERMANY *	27 กันยายน พ.ศ. 2504	2,504.00	30,400
14	GREECE*	27 กันยายน พ.ศ. 2504	236.80	22,200
15	SWEDEN *	27 กันยายน พ.ศ. 2504	241.80	32,300
16	SWITZERLAND *	28 กันยายน พ.ศ. 2504	268.00	29,800
17	AUSTRIA *	29 กันยายน พ.ศ. 2504	267.60	32,700
18	NETHERLANDS *	13 พฤศจิกายน พ.ศ. 2504	499.80	30,500
19	LUXEMBOURG *	7 ธันวาคม พ.ศ. 2504	30.74	55,600
20	ITALY *	29 มีนาคม พ.ศ. 2505	1,698.00	29,200
21	JAPAN *	28 เมษายน พ.ศ. 2507	4,018.00	31,500
22	FINLAND:*	28 มกราคม พ.ศ. 2512	161.50	30,900
23	AUSTRALIA *	7 มิถุนายน พ.ศ. 2514	640.10	31,900

ลำดับที่	ประเทศ	วันที่เข้าเป็นสมาชิก	GDP (Billion)	GDP per Capita (US\$)
24	NEW ZEALAND *	8 พฤษภาคม พ.ศ. 2516	101.80	25,200
25	MEXICO:	18 พฤษภาคม พ.ศ. 2537	1,067.00	10,000
26	CZECH REPUBLIC	21 ธันวาคม พ.ศ. 2538	199.40	19,500
27	HUNGARY	7 พฤษภาคม พ.ศ. 2539	162.60	16,300
28	POLAND	22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539	514.00	13,300
29	SOUTH KOREA *	12 ธันวาคม พ.ศ. 2539	965.30	20,400
30	SLOVAK REPUBLIC	14 ธันวาคม พ.ศ. 2543	87.32	16,100

* ประเทศที่รายชื่อ

ที่มา <https://www.cia.gov/cia/publications/factbook/index.html> สืบค้นวันที่ 29 สิงหาคม 2549

ประเทศสมาชิกของ OECD ส่วนใหญ่เป็นประเทศที่รายชื่อ คือ 24 ประเทศที่จัดเป็นประเทศที่มี GDP สูง ส่วนอีก 6 ประเทศที่มีค่า GDP ต่ำ และถูกจัดเป็นประเทศที่อยู่ในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา ได้แก่ เม็กซิโก เกาหลีใต้ โปแลนด์ สาธารณรัฐเช็ก ฮังการี และสาธารณรัฐสโลวัก ทั้งนี้ประเทศทั้ง 6 นี้ มีสาเหตุของการเข้าร่วมใน OECD แตกต่างกันได้แก่

ประเทศเม็กซิโก เข้าร่วมเป็นสมาชิก OECD ในลำดับที่ 25 โดยเป็นประเทศที่ OECD เชิญเข้าร่วม เนื่องจากการต้องการขยายขนาดองค์การฯ จึงเชิญประเทศอยู่ในลำดับต้นๆของกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาเข้าร่วมเป็นสมาชิก แม้ว่าเม็กซิโกจะเป็นถูกจัดอยู่ในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา แต่ก็เป็นประเทศที่มี GNP (GDP?) สูงมาก คือในปี 1993 GNP (GDP?) เท่ากับ 360 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งจัดเป็นประเทศที่มีเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับ 9 ของ OECD และอยู่ในลำดับที่ 13 ของโลก และโดยที่เม็กซิโก ไม่ปรารถนาที่จะอยู่อย่างโดดเดี่ยวและสามารถยอมรับเงื่อนไขของ OECD ได้ จึงเข้าร่วมเป็นสมาชิก OECD ในปี พ.ศ. 2537

การศึกษา สาธารณูปโภคพื้นฐาน การศึกษาวิจัยที่มีมากกว่าประเทศอื่นๆของ OECD เมื่อเทียบกับ GDP ของประเทศ ประเทศเกาหลีใต้ เข้าเป็นสมาชิก OECD หลังจากยอมให้ OECD และ World Bank ร่วมกันศึกษาภาวะการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ (**Korea and the Knowledge-Based Economy: Making the Transition**) เนื่องจากประเทศเกาหลีใต้ประสบกับภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ ในปี พ.ศ. 2493 จากรายงานของ OECD พบว่า การเติบโตทางเศรษฐกิจของเกาหลีได้อาจไม่ยั่งยืน ถ้ายังคงใช้กฎระเบียบที่ซับซ้อนเกินไป หรือยังคงใช้แผนงานทางการบริหารจัดการธุรกิจ อุตสาหกรรมที่ล้าหลัง หรือใช้ระบบครอบครัวในการดูแลกิจการ ประเทศเกาหลีใต้ใช้เงินลงทุนมากแต่ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจยังไม่ดีเท่าที่ควร ซึ่งมีสาเหตุมาจากการไม่มีการปกป้องสิทธิทางปัญญาที่ดีพอ มีการลงทุนที่ไม่ได้สัดส่วน ระบบการศึกษาไม่ต่อเนื่อง มีการยกเลิก สถาบันภาคเอกชนมีอิสระมากเกินไป ทั้งหมดยังคงเป็นเรื่องที่ต้องปรับปรุง

ประเทศโปแลนด์ สาธารณรัฐเชก อังการี และสาธารณรัฐสโลวัก เป็นอีก 4 ประเทศที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกของ OECD หลังจากที่ OECD ทำการศึกษา “Partners in Transition” ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้ทั้ง 4 ประเทศ สามารถเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจของประเทศเข้าสู่ระบบการค้าเสรี ภายหลังจากที่อยู่ภายใต้ระบอบการปกครองแบบคอมมิวนิสต์มาเป็นเวลานาน

1.5.1.3 บทบาทหน้าที่และความสำคัญของ OECD องค์การร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจเป็นเวทีแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นระหว่างประเทศสมาชิกเกี่ยวกับการจัดการปัญหาต่างๆ ในยุคโลกาภิวัตน์ บนพื้นฐานของการศึกษาวิจัยอย่างรอบคอบและเป็นกลาง เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปร่วมระดับนโยบายในลักษณะ เป็นคู่มือการปฏิบัติที่ดีที่สุด (guidelines for best practices) และการปรับเปลี่ยนนโยบายภายในประเทศสมาชิกให้สอดคล้องกับคู่มือเหล่านั้น ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า บทบาทของ OECD ต่อประเทศสมาชิก คือ

- เสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจในหมู่ประเทศสมาชิก
- ปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการ
- ส่งเสริมการค้าเสรี
- ให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาทั้งในประเทศอุตสาหกรรมและประเทศกำลังพัฒนา
- ตรวจสอบและวิเคราะห์นโยบายด้านต่างๆของประเทศสมาชิก

ลักษณะเด่นของ OECD คือเป็นองค์การระหว่างประเทศที่มีลักษณะ

- เป็น think tank ที่ศึกษาวิเคราะห์แนวโน้ม สภาพเศรษฐกิจและสังคมที่สำคัญ และให้คำแนะนำด้านนโยบายบนพื้นฐานของผลการศึกษา โดยเน้นการหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ระหว่างประเทศสมาชิกและประเทศอื่นๆ
- เป็นเวทีทางความคิดที่ไร้พรมแดนระหว่างประเทศพัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนา เนื่องจากในยุคโลกาภิวัตน์ประเทศต่างๆกำลังเผชิญปัญหาที่คล้ายคลึงกัน และยังมีจุดประสงค์ขั้นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศที่เหมือนกัน (คือความอยู่ดีกินดีของประชาชน)
- เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดบทเรียนจากความผิดพลาด (Bad lessons are useful) ของประเทศหนึ่งไปสู่ประเทศที่ยังมีประสบการณ์น้อย ในระบบเศรษฐกิจตลาดเสรีที่สามารถเป็นตัวอย่างที่ดีในการนำนโยบายใหม่ๆไปปฏิบัติ
- เป็นองค์การที่เน้นความเป็นเลิศทางวิชาการและให้ความสำคัญยิ่งกับมาตรฐานการศึกษาวิจัย ในปัจจุบันมีโครงการ policy review กับประเทศ

ต่างๆ ทั้งสมาชิกและมีใช้สมาชิกในสาขาที่สำคัญ อาทิ การกำจัดการทุจริต การปฏิรูปกฎหมาย และบรรษัทภิบาล

กิจกรรมหลักของ OECD คือ ดำเนินการศึกษาวิจัยและจัดการประชุมระดับโลก และการประชุมต่างๆ อย่างสม่ำเสมอเพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

1.5.1.4 การบริหารองค์การ OECD แบ่งการบริหารงานออกเป็น 3 ระดับ และ 6 หน่วยงานกึ่งอิสระ ดังนี้

1.) **คณะมนตรี (The Council)** ประกอบด้วยผู้แทนถาวรจากประเทศสมาชิก ประเทศละ 1 คน สหภาพยุโรป 1 คน ทำหน้าที่บริหารและกำหนดนโยบาย จัดลำดับความสำคัญโครงการต่างๆ และอนุมัติการดำเนินการต่างๆ ของ OECD โดยใช้การลงมติอย่างเอกฉันท์ คณะมนตรีจะประชุมกันในระดับรัฐมนตรีเป็นประจำทุกปีๆละ 1 ครั้ง

2.) **คณะกรรมการ (Committee)** หมายถึงคณะกรรมการ คณะทำงาน หรือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นเจ้าหน้าที่อาวุโสจากประเทศสมาชิก มาทำหน้าที่หารือ แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและติดตามความคืบหน้าการปฏิบัติตามนโยบาย ในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านการเกษตร การค้า การประมง และ นโยบาย สิ่งแวดล้อม การศึกษา การเงิน การจ้างงาน เป็นต้น ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่อาวุโสจากประเทศต่างๆ ที่เข้าร่วมในคณะกรรมการชุดต่างๆ ของ OECD มีจำนวนไม่น้อยกว่า 40,000 คน

3.) **สำนักเลขาธิการ (Secretariat)** ตั้งอยู่ ณ กรุงปารีส ใช้ภาษาอังกฤษ และภาษาฝรั่งเศส มีหน้าที่สนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการชุดต่างๆ มีเจ้าหน้าที่ประมาณ 2,000 คน ประกอบด้วยนักเศรษฐศาสตร์ นักกฎหมาย นักวิทยาศาสตร์ และอื่นๆ สำนักงานเลขาธิการบริหารงานโดยเลขาธิการ (Secretary-General) และรองเลขาธิการ (Deputy Secretary-General) อีก 4 ตำแหน่ง โดยทำหน้าที่เป็นประธานของคณะมนตรีและเป็นผู้ตัดสินใจในทุกประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประเทศสมาชิกของ OECD

หน่วยงานกึ่งอิสระ (Semi-Autonomous Bodies) ของ OECD มี 6 หน่วยงาน ได้แก่

1.) **Development Center** มีประเทศสมาชิก 24 ประเทศ ซึ่งอาจเป็นหรือไม่เป็นสมาชิกของ OECD ก็ได้ มีหน้าที่ทำงานด้านการศึกษา เปรียบเทียบ หรือด้านนโยบายการพัฒนาของประเทศที่เป็นสมาชิก ปัจจุบันเน้นงานด้านการวางแผนและนโยบาย ดำเนินงาน ด้านการพัฒนาภายใต้กรอบ OECD รวมถึงการเสริมสร้างทักษะด้านการค้า เป็นหน่วยงานที่ผลักดันให้มีการทำงานแบบบูรณาการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและสอดคล้องกับองค์กรระหว่างประเทศ อาทิ UN, WB, IMF

2.) **Nuclear Energy Agency (NEA)** เป็นหน่วยงานที่ทำงานด้านพลังงานนิวเคลียร์ โดยเฉพาะ มีฐานอยู่ที่ปารีส ประเทศฝรั่งเศส มีหน้าที่ให้คำแนะนำประเทศสมาชิกด้านการนำพลังงานนิวเคลียร์มาใช้เพื่อสันติ โดยคำนึงถึงความปลอดภัยและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันประกอบด้วยประเทศสมาชิก จำนวน 28 ประเทศที่เป็นสมาชิกของ OECD

3.) **Center for Educational Research and Innovation (CERI)** เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ทำวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวโน้มการการศึกษาในอนาคต อาทิ ศึกษากระบวนการพัฒนาการศึกษาในปัจจุบัน ศึกษารูปแบบการเรียนการสอนที่เป็นไปได้ในอนาคต

4.) **Sahel and West Africa Club** เป็นเวทีการหารือระหว่าง OECD กับภาครัฐและเอกชนในกลุ่มประเทศแอฟริกาตะวันตก

5.) **International Energy Agency (IRA)** เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านการพลังงานแก่ประเทศสมาชิก ปัจจุบันมีสมาชิก 26 ประเทศ การทำงานมุ่งเน้นนโยบายการใช้พลังงานทดแทนของกลุ่มประเทศที่เป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ ซึ่งได้แก่ จีน อินเดีย รัสเซีย และกลุ่มประเทศ OPEC โดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านพลังงาน นักสถิติ ประมาณ 150 คน ทำงานกระจายอยู่ในประเทศต่างๆ

6.) **European Conference of Ministers of Transport** เป็นเวทีหารือด้านนโยบายระหว่างกระทรวงการขนส่งภายในยุโรป เน้นการขนส่งทางบก

1.5.1.5 งบประมาณ งบประมาณการดำเนินงานของ OECD ได้มาจากเงินสนับสนุนเป็นรายปีจากประเทศสมาชิก โดยแต่ละประเทศมีฐานการจ่ายเงินสนับสนุนองค์กรไม่เท่ากัน ขึ้นกับสถานะทางเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ หรือคำนวณจาก GDP ของประเทศ สหรัฐอเมริกาเป็นผู้สนับสนุนรายใหญ่ คือ จ่ายเงินสนับสนุน 25% รองลงมาคือประเทศญี่ปุ่นและประเทศสมาชิกอื่นสามารถจ่ายเงินสนับสนุนได้เพิ่มขึ้นในโครงการที่ประเทศตนสนใจ โดยต้องได้รับการเห็นชอบจากคณะกรรมการ ในแต่ละปี จะใช้เงินในการบริหารงานองค์กรประมาณ 330 ล้านดอลลาร์ หรือประมาณ 16,500 ล้านบาท

1.5.1.6 กระบวนการทำงาน กระบวนการหารือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในหมู่ประเทศสมาชิก โดยใช้หลักการตรวจอย่างถี่ถ้วนและพิจารณาแรงกดดัน (peer review/peer pressure) ซึ่งเน้นเหตุผลทางวิชาการ ประกอบกับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการเรียนรู้จากประสบการณ์ของประเทศอื่นๆ ทั้งที่เป็นสมาชิกและมีใช้สมาชิก โดยไม่มีบทลงโทษประเทศสมาชิกที่ไม่ปฏิบัติตามคู่มือ แต่จะเน้นย้ำว่า การปฏิบัติตามคู่มือจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาของประเทศของสมาชิกเอง OECD มีบทบาทและมีอิทธิพลในการสร้างสรรค์ให้เกิด ความคิดเชิงนโยบายของกลุ่มประเทศสมาชิก และ OECD ยังเล็งเห็นแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงต่อความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม (vulnerabilities to systemic risks) ที่เกิดจากปรากฏการณ์โลกาภิวัตน์ จึงจัดกิจกรรมการประชุมและกำหนดหัวข้อการศึกษาวิจัยที่มีความสำคัญได้ตรงประเด็น (relevant) และทันสมัย อาทิ เรื่อง การพลังงาน การต่อต้านทุจริต การเสริมสร้างธรรมาภิบาลทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน การปฏิรูปการจับเก็บภาษีและการบริหารงบประมาณแผ่นดิน การปฏิรูปการศึกษา รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาประเทศ

นอกจากนี้ OECD ยังตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงทางภูมิเศรษฐศาสตร์ของโลก และพยายามเพิ่มระดับความสัมพันธ์และความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆ กับประเทศที่กำลังก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจใหม่ๆ โดยเฉพาะกลุ่มประเทศบราซิล รัสเซีย อินเดีย และจีน (BRIC – Brazil,

Russia, India and China) และประเทศกำลังพัฒนาระดับสูง (advanced developing countries) ที่มีความโดดเด่น เช่น แอฟริกาใต้ อียิปต์ โมร็อกโก อาร์เจนตินา ชิลี มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย และไทย อาจนับได้ว่าแนวทางการปฏิบัติของ OECD (การส่งเสริมการร่วมกิจกรรมและหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น) เป็นช่องทางแผ่ขยายอิทธิพลทางความคิด เพื่อโน้มน้าวการเปลี่ยนแปลงนโยบายของประเทศต่างๆ โดยเฉพาะจีน ให้อยู่บนพื้นฐานของค่านิยมเดียวกันที่กลุ่มประเทศสมาชิกให้ความสำคัญ เช่น เรื่องสิทธิ (rights) เรื่องความเท่าเทียมกัน (equity) และความยุติธรรม (fairness) ซึ่งแนวปฏิบัติดังกล่าว มีประโยชน์อย่างยิ่งในการปรับเปลี่ยนนโยบายภายในประเทศให้สอดคล้องกับสถานการณ์ระหว่างประเทศในปัจจุบัน โดยที่กลุ่มประเทศอื่นๆ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของตนได้

1.5.1.7 ความสัมพันธ์กับประเทศที่ไม่ได้เป็นสมาชิก OECD องค์การร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับประเทศที่ไม่ได้เป็นสมาชิก OECD จำนวน 70 ประเทศในการส่งเสริมการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของประเทศเหล่านั้นผ่านประสบการณ์ของ OECD รวมทั้งทำให้ OECD ได้รับประโยชน์จากความเข้าใจและความคิดเห็นของประเทศที่ไม่ได้เป็นสมาชิกอีกด้วย

ในปี พ.ศ. 2541 ได้มีการจัดตั้ง Centre for Co-operation with Non-Members ขึ้นเพื่อเป็นศูนย์กลางประสานงานกิจกรรมกับประเทศที่ไม่ได้เป็นสมาชิก โดยแบ่งกิจกรรมออกเป็น 2 ประเภทคือ

1) ขึ้นอยู่กับเนื้อหาหลักของนโยบาย เช่น กิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน การค้า การลงทุน ภาษี และเกษตร เป็นต้น

2) จัดขึ้นตามการแบ่งประเทศและภูมิภาค เช่น รัสเซีย จีน และบราซิล เป็นต้น ตัวอย่างจากการดำเนินความสัมพันธ์กับประเทศนอกกลุ่มในแต่ละภูมิภาค มีดังนี้ ในยุโรป หลังจากการล่มสลายของสหภาพโซเวียตในปี พ.ศ. 2532 OECD ได้จัดทำโครงการเพื่อช่วยเหลือประเทศยุโรปกลางและยุโรปตะวันออก ได้แก่ สาธารณรัฐเช็ก ฮังการี โปแลนด์ และ สาธารณรัฐสโลวัก ให้เข้าเป็นสมาชิก OECD ในขณะเดียวกัน ก็ได้มีการเปิดการเจรจากับประเทศที่มีเศรษฐกิจเติบโตอย่างรวดเร็วภายนอกยุโรปอีกด้วย ในเอเชีย OECD ได้เปิดการเจรจาอย่างสม่ำเสมอกับฮ่องกง มาเลเซีย สิงคโปร์ ไต้หวันและไทย ในภูมิภาคลาตินอเมริกา OECD ได้มีความร่วมมือกับอาร์เจนตินา บราซิลและชิลี รูปแบบของความร่วมมือต่างๆ ของประเทศสมาชิกและประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกมีหลากหลาย รูปแบบ เช่น ข้อตกลงตามกฎหมาย (legally binding agreement) คู่มือการปฏิบัติการ (guideline) และสนธิสัญญาความตกลง (treaty) เป็นต้น และ OECD นั้น ได้ชื่อว่าเป็นองค์กรที่มีข้อมูลที่เชื่อถือได้ อยู่ในอันดับต้นๆ ของโลก ไม่ว่าจะเป็นสถิติที่เปรียบเทียบได้ ข้อมูลทางเศรษฐกิจและสังคม ข้อมูลการสังเกตการณ์ในระยะยาว กรณีศึกษา แนวโน้มการพัฒนาของเศรษฐกิจ แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางการค้า สิ่งแวดล้อม การเกษตร และภาษี ข้อมูลการสำรวจฐานะทางเศรษฐกิจรายประเทศ ผลการวิเคราะห์ผลกระทบของนโยบายระหว่างประเทศ ผลการประเมินการศึกษา พัฒนาการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ผลการประเมินศักยภาพในการรักษา

สิ่งแวดล้อม เป็นต้น การเข้าร่วมกิจกรรมกับ OECD นี้ อาจนำไปสู่การสมัครเข้าเป็นสมาชิกถาวรต่อไปในอนาคต

การเพิ่มความสัมพันธ์กับประเทศต่างๆ OECD มีนโยบายผูกความสัมพันธ์กับประเทศที่มีใช้สมาชิกใน 2 ลักษณะ คือ

1) การรับสมาชิกใหม่ – มีขั้นตอนที่ใช้ระยะเวลานาน แต่ประเทศที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสามารถขอส่งผู้เข้าร่วมเป็นผู้สังเกตการณ์ได้ (Observer) ซึ่ง OECD จะพิจารณาตามแนวปฏิบัติ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ร่วมกัน และความเป็นผู้มีบทบาทหลัก ซึ่งเป็นสิ่งที่ OECD กำลังพิจารณาอย่างระมัดระวัง เพราะมีความประสงค์จะได้สมาชิกใหม่ที่ทำให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆ อย่างเต็มที่ แต่มีข้อห่วงกังวลคือการขยายขนาดขององค์กรจะเป็นการเพิ่มภาระด้านงบประมาณของสมาชิกเดิม

2) การเพิ่มระดับความร่วมมือกับประเทศที่มีใช้สมาชิก – เป็นสิ่งที่ OECD ให้ความสำคัญเช่นกัน เพราะบางประเทศที่โดดเด่นในภูมิภาคและระบบเศรษฐกิจโลก แต่ยังไม่มีความสมบูรณ์ครบถ้วนตามเงื่อนไขการเป็นสมาชิกของ OECD

ในฐานะที่ OECD เป็นองค์กรความร่วมมือระหว่างรัฐบาล OECD จึงมีพันธะต่อการให้ข่าวสารที่มีความโปร่งใส และเปิดกว้างกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ เช่น ผู้กำหนดนโยบาย นักวิชาการ ภาคธุรกิจ แรงงาน ภาคประชาสังคม และสื่อมวลชน และผลิตข่าวสารข้อมูลต่างๆ เพื่อเผยแพร่ให้ประชาชนสามารถเข้ามาวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของ OECD ได้สะดวกมากขึ้น นอกจากนี้ OECD ยังได้ตีพิมพ์บทความต่างๆ ประมาณ 250 หัวข้อเรื่องในแต่ละปี ทั้งในภาษาอังกฤษ และฝรั่งเศส และภาษาอื่นๆ ซึ่งสามารถสืบค้นได้ทั้งจากสำนักงานในกรุงปารีส และ Online bookshop (<http://www.oecd.org/bookshop/>)

ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งองค์กร OECD มีการหารืออย่างใกล้ชิดกับภาคประชาสังคมในประเด็นต่างๆ เช่น สิ่งแวดล้อม ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา พาณิชยอิเล็กทรอนิกส์ และนโยบายสังคม เป็นต้น และยังมีความร่วมมือกับรัฐสภา/หน่วยงานด้านนิติบัญญัติของรัฐบาล ตลอดจน Council of Europe and Parliamentary Assembly และ Economic Committee of the NATO Parliamentary Assembly รวมทั้งองค์กรระหว่างประเทศอื่นๆ เช่น องค์กรแรงงานระหว่างประเทศ (International Labor Organization) องค์กรการเกษตรและอาหาร (Food and Agriculture Organization) กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund) และธนาคารโลก (World Bank) และองค์กรอื่นๆ ของสหประชาชาติ เป็นต้น

ผลงานสำคัญของ OECD ที่ผ่านมา ได้แก่

- Anti-Bribery Convention
- Polluter-Pays Principle (PPP)
- Principles of Corporate Governance
- Guidelines for Multinational Enterprises
- Anti-spam Task force

- Co-operation programmes with China, Russia and Brazil
- MENA Initiative on Governance and Investment for Development in the Middle East and North Africa
- Export Credit Arrangement
- Model Tax Convention

1.5.2 ประเทศไทย กับ OECD

1.5.2.1 การสมัครเป็นสมาชิกของ OECD ในสมัยที่ พ.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็น นายกรัฐมนตรี ประเทศไทยมีนโยบายจะเข้าร่วมเป็นสมาชิกของ OECD โดยให้เหตุผลความจำเป็นว่า ประเทศไทยต้องการปรับตัวและปรับนโยบายด้านการพัฒนาต่างๆ โดยมุ่งมั่นจะพัฒนาประเทศในทุกสาขา แม้ว่าจะมีความท้าทายจากปัญหาหลายๆ ด้าน เศรษฐกิจไทยก็ยังเติบโตถึงร้อยละ 4.4 ในไตรมาสที่ 2 ของปี พ.ศ. 2548 เศรษฐกิจมหภาคของไทยมีความมั่นคงดี เมื่อสิ้นเดือนกันยายน พ.ศ. 2548 รัฐบาลไทยเกินดุลการคลังเป็นครั้งแรกนับแต่วิกฤตเศรษฐกิจปี พ.ศ. 2540 เชื่อกันว่าปี พ.ศ. 2549 ก็ยังเกินดุลการคลังต่อไป มีหนี้สาธารณะเพียงร้อยละ 46 ของรายได้ประชาชาติ ปัจจุบันมีเงินทุนสำรองระหว่างประเทศสูงที่สุดในประวัติศาสตร์ (48.5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) มีหนี้ต่างประเทศน้อยกว่า 20 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ดังนั้น ไทยจึงเป็น net creditor ในเวทีระหว่างประเทศ ตัวอย่างนโยบายการพัฒนาของไทย

- **นโยบาย Open Sky** ประเทศไทยจะเปิดสนามบินสุวรรณภูมิในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2549 เพื่อพัฒนาให้ไทยเป็นศูนย์กลางการคมนาคมทางอากาศของภูมิภาค ควบคู่ไปกับการขยายอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

- **นโยบายต่างประเทศเชิงรุกของไทย** ไทยมองตนเองเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์สำหรับหลายๆ ประเทศ ได้ทำ FTA กับ จีน อินเดีย ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ บาห์เรน เพิ่งจะสรุปการเจรจากับญี่ปุ่น รวมทั้งกำลังเจรจากับสหรัฐฯ นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญกับการร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านใน ASEAN ใน 3 ด้าน ได้แก่ด้านความมั่นคง ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ พยายามดำเนินนโยบายอย่างบูรณาการเพื่อไปสู่ความเป็น community อย่างแท้จริงภายในปี พ.ศ. 2563 ที่สำคัญ ในทศวรรษหน้า ภูมิภาคที่จะเป็นแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจโลกคือเอเชีย ในปัจจุบันประเทศต่างๆ ก็ประจักษ์ถึงการเติบโตของจีนและอินเดียแล้ว ในอีก 5 ปี ข้างหน้าเป็นที่คาดว่ารายได้ประชาชาติจีนจะเติบโตในอัตราร้อยละ 8-9 ต่อปี จำนวนประชากรของทั้ง 2 ประเทศเมื่อรวมกันแล้วได้ถึง 1 ใน 3 ของประชากรโลก ไทยอยากให้ประเทศทั้งหลายในเอเชียร่วมมือกันใกล้ชิดยิ่งขึ้น เพื่อช่วยขจัดความยากจน เอเชียมีประชากรและทุนสำรองเงินตราต่างประเทศมากกว่าครึ่งหนึ่งของโลก มีศักยภาพการพัฒนาสูง รัฐบาลไทยจึงริเริ่มกรอบความร่วมมือ ACD ขึ้น เพื่อเตรียมให้เอเชียเป็นตลาดของโลก (market of the world) และการพัฒนาตลาดพันธบัตรเอเชีย (Asian Bond) โดยในอนาคตมุ่งส่งเสริมการออกพันธบัตรสกุลเงินท้องถิ่น มีตลาดพันธบัตรทั้งรายประเทศและเป็น composite of currencies

▪ นโยบายขจัดความยากจน โดยตั้งเป้าหมายให้ประเทศพ้นจากความยากจนภายในปี 2552 ทั้งนี้ OECD มีคณะกรรมการความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนา (Development Assistance Committee – DAC) ซึ่งเป็นผู้ริเริ่มแนวคิดเรื่องเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals – MDGs) มีการหารืออย่างสม่ำเสมอเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพของการให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศสมาชิก

ทั้งนี้ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการเข้าเป็นสมาชิก ได้แก่ การที่ OECD เป็นองค์กรที่ประกอบด้วยประเทศที่ร่ำรวย มีเวทีพบปะหารือกันของผู้นำประเทศเป็นประจำทุกปี ซึ่งหมายถึง The Ministerial Council Meeting ซึ่งหากประเทศไทยเข้าร่วมเป็นสมาชิก จะช่วยให้ผู้นำของประเทศไทยเป็นที่รู้จักในหมู่ประเทศร่ำรวยต่างๆ ที่เป็นแหล่งเงินทุนต่างประเทศ จะทำให้ประเทศไทย นโยบายของไทย เช่น ACD เป็นที่รู้จัก ซึ่งจะทำให้ OECD เห็นบทบาทและความสำคัญของประเทศในกลุ่มเอเชียขึ้นมา นอกจากนี้ การที่ OECD เป็น think tank ด้านการพัฒนาสาขาต่างๆ และประเทศไทยจะเข้าร่วมเป็นสมาชิกจะทำให้ประเทศไทย ได้รับการศึกษาด้านนโยบายการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะส่งผลให้ไทยสามารถปรับนโยบายในด้านต่างๆ อาทิ นโยบายการค้าเสรี หรือนโยบายการแก้ปัญหาค่าความยากจน ฯลฯ ให้เป็นมาตรฐาน และมีความพร้อมที่จะยืนหยัดอยู่ได้ในกระแสโลกาภิวัตน์ อย่างยั่งยืนและสมศักดิ์ศรี ตัวอย่าง ประโยชน์ที่ประเทศสมาชิก OECD ล่าสุด ได้แก่ เกาหลี ซึ่งเป็นศูนย์กลางภูมิภาคของ OECD ในการศึกษาและให้ความรู้ทางวิชาการในด้านระบบภาษี นโยบายการแข่งขัน (competition policy) และด้านธรรมาภิบาลและบรรษัทภิบาล

อย่างไรก็ดี ในขณะนั้นเงื่อนไขการเข้าเป็นสมาชิกของ OECD ได้แก่ การที่ OECD มีความระมัดระวังในการพิจารณาการรับเข้าเป็นสมาชิกมาก เนื่องจากจะเป็นการเพิ่มภาระด้านงบประมาณของสมาชิกเดิม จึงมีขั้นตอนและตรวจสอบความพร้อม ความสนใจของประเทศที่จะเข้าเป็นสมาชิกอย่างจริงจัง โดยมุ่งเน้นให้ประเทศที่จะเป็นสมาชิกจะต้องให้ความร่วมมือ และแสดงความแข็งแกร่งในการให้ข้อมูลที่จำเป็น โดย OECD จะพิจารณาจากการมีส่วนร่วมในการประชุมตามวาระต่างๆ ในฐานะผู้สังเกตการณ์ (Observer)

OECD แบ่งสถานะผู้สังเกตการณ์ออกเป็น 2 แบบ คือ

1) แบบเฉพาะกิจ (Ad hoc observer) คือผู้สังเกตการณ์ที่ OECD เชิญเข้าร่วมการประชุมเป็นครั้งคราว

2) แบบเต็มสถานะ (Full observer) คือผู้สังเกตการณ์ ที่ OECD ให้สถานะติดต่อกันเป็นเวลา 2 ปี โดยประเทศที่ได้รับสถานะภาพนี้จะต้องให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ โดยการเข้าร่วมประชุมทุกครั้งที่ได้รับเชิญ รวมถึงต้องแลกเปลี่ยนข้อมูลกับ OECD อย่างเข้มข้น

ในการพิจารณาการเข้าเป็นสมาชิกของ OECD สำหรับประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2546 กระทรวงการต่างประเทศชี้แจงว่า ประเทศไทยจะต้องได้รับสถานะภาพการเป็นผู้สังเกตการณ์ ในคณะกรรมการคณะต่างๆ 4 คณะ คือ คณะกรรมการการเกษตร คณะกรรมการค้า คณะกรรมการประมง และคณะกรรมการสิ่งแวดล้อม ซึ่ง ณ ขณะนั้นหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ สำนักงานเศรษฐกิจ

การเกษตรสมัครเป็นผู้สังเกตการณ์คณะกรรมการการเกษตร กระทรวงพาณิชย์สมัครเป็นผู้สังเกตการณ์คณะกรรมการการค้า กรมประมงสมัครเป็นผู้สังเกตการณ์คณะกรรมการประมง และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสมัครเป็นผู้สังเกตการณ์คณะกรรมการด้านสิ่งแวดล้อม เรียบร้อยแล้ว

การเข้าร่วมเป็นผู้สังเกตการณ์ในคณะกรรมการการเกษตร รัฐบาลจะได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ทันเหตุการณ์ ด้านการเกษตรของกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว ทั้งในด้านมาตรฐานสากลสำหรับผัก - ผลไม้ การเกษตรกับสิ่งแวดล้อม และการบริหารทรัพยากรด้านชีวภาพ และยังมีสาขางานการเกษตรอื่นๆอีก เช่น ด้านนโยบายการเกษตร การตลาดและการค้าสินค้าเกษตร เป็นต้น อย่างไรก็ตาม OECD ต้องการจัดทำโครงการ Country Review of Agricultural Policy กับไทย ซึ่งกำลังอยู่ระหว่างการพิจารณาของ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ในส่วนของคณะกรรมการประมง OECD กำหนดแผนงานประจำปี พ.ศ. 2546-2548 โดยเน้นนโยบาย 3 หัวข้อหลัก ดังนี้

- 1) การจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน
- 2) การเปิดตลาดเสรี (Liberalization) โดยวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างการค้าความช่วยเหลือด้านการเงินกับการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้งด้านการลงทุนและการให้บริการการประมง
- 3) การประมงแบบผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU fishing) ซึ่งจะศึกษาผลกระทบของกิจกรรมดังกล่าวต่อเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมละสังคม รวมทั้งแนวทางแก้ไขที่จะเป็นประโยชน์ต่อการรักษาทรัพยากรประมงให้ยั่งยืน

ทั้งนี้ การจะเข้าเป็นสมาชิกของ OECD ไม่ใช่เรื่องง่าย ในครั้งนั้น ประเทศไทยมีความจำเป็นต้องเตรียมความพร้อม ในด้านต่างๆ เพื่อให้ผ่านการพิจารณารับเข้าเป็นสมาชิกของ OECD รัฐบาลไทยในขณะนั้นจึงเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของ OECD อย่างต่อเนื่อง ดังนี้ 1) การจัดตั้งศูนย์ข้อมูล (OECD Depository Library) โดยตั้งอยู่ที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2) การเป็นสถานที่จัดประชุมภายใต้กรอบ OECD โดยเสนอตัวเป็นสถานที่จัดประชุมต่างๆในกรอบ OECD ได้แก่ การประชุมปฏิบัติการ Regional Workshops on Harmonization and Alignment ระหว่างวันที่ 19-20 ตุลาคม พ.ศ. 2547 การประชุม Global Forum on Trade ภายใต้หัวข้อ Trade and Structural Adjustment ในวันที่ 3-4 พฤศจิกายน พ.ศ. 2547 ณ ห้องประชุม ESCAP กรุงเทพมหานคร การประชุม Conference on Private Pensions in Asia ระหว่างวันที่ 27-28 เมษายน พ.ศ. 2548 โดยเป็นเจ้าภาพร่วมกันระหว่างสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์กับ OECD Directorate for Enterprise and Financial Affairs และ International Network of Pension Regulators and Supervisors (IOPS) เพื่อกระตุ้นความตื่นตัวเรื่องการจัดการระบบเงินบำนาญของภาคเอกชนในเอเชีย และกรมสรรพากรจะเป็นเจ้าภาพจัด OECD-Asia Senior Budget Officials' Meeting ระหว่าง 15-16 ธันวาคม พ.ศ. 2548

นอกจากนี้ ประเทศไทยยังได้สมัครเป็นสมาชิกศูนย์การพัฒนา (Development Centre) ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกซึ่งเป็นประเทศสมาชิก OECD 24 ประเทศ กับ 1 องค์กร มีประเทศที่มีได้เป็นสมาชิก OECD 4 ประเทศ คือ ซิลี อินเดีย โมซัมบิก และ โรมานีเย การสมัครเป็นสมาชิกไม่ยุ่งยาก มีค่าใช้จ่ายไม่สูงมาก และเป็นโอกาสที่ดีสำหรับประเทศที่มีได้เป็นสมาชิก OECD ในการเข้าร่วมกิจกรรมในลักษณะเท่าเทียมกันกับประเทศสมาชิก OECD โดยกิจกรรมของ Development Centre ซึ่งเดิมเน้นด้านการค้นคว้าและวิจัย ต่อมากำลังมุ่งไปทางด้านวางแผนและนโยบายมากขึ้น การเปลี่ยนทิศทางนโยบายเช่นนี้ เป็นที่ยอมรับของประเทศที่กำลังพิจารณากลับเข้ามาเป็นสมาชิก เช่น สหราชอาณาจักรและญี่ปุ่น ซึ่งปัจจุบันให้การสนับสนุนกิจกรรมมากขึ้นในลักษณะสมัครใจ (voluntary contribution)

Development Centre ให้ความสำคัญต่องานด้านพัฒนาภายใต้กรอบ OECD รวมถึงเรื่องเสริมสร้างทักษะในด้านการค้า (trade capacity building) โดยขณะนี้ Development Centre กำลังผลักดันการวางแผนงานด้านการพัฒนาของหน่วยงานต่างๆ ของ OECD อย่างเป็นทางการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและเพิ่มความสอดคล้องกับองค์กรระหว่างประเทศอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ องค์กรสหประชาชาติ (UN) ธนาคารโลก (World Bank) และกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) เป็นต้น

ประเทศไทยได้รับการพิจารณาเข้าเป็นสมาชิกของ Development Centre ตั้งแต่วันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2548 โดยเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงปารีสเป็นผู้แทนไทยเข้าร่วมใน Governing Board ของ Development Centre ซึ่งได้รับโอกาสให้เข้าร่วมประชุมเพื่อร่วมพิจารณาผลการปฏิบัติงานของ Development Centre ในปีที่ผ่านมารวมทั้งได้แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแผนงานในปี พ.ศ. 2550-2551 ของ Development Centre

จากการที่ OECD เป็นเวทีการหารือของผู้มีความรู้ความชำนาญในด้านต่างๆ จากทั่วโลก การประชุมแต่ละครั้ง ตลอดจนการทำ Peer review ในประเด็นด้านต่างๆ ทำให้ OECD เป็นคลังทางความคิดและแหล่งข้อมูลข่าวสารที่น่าเชื่อถือ ตลอดจนเป็นที่เก็บข้อมูลทางสถิติที่เชื่อถือได้ นอกจากนี้ ยังเป็นที่มาของการคาดการณ์ด้านเศรษฐกิจของประเทศต่างๆ ของภูมิภาคและของโลก ข้อมูลหรือคำทำนายแนวโน้มทางเศรษฐกิจ ถูกนำมาใช้และเผยแพร่ตามวาระและโอกาสต่าง ๆ ดังนี้

1) เอกสารข่าวภาวะเศรษฐกิจของโลก OECD จะทำการเผยแพร่ข่าวสารและให้คำทำนายที่เกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจของโลกผ่านสื่อต่างๆ อาทิ

- ข่าวการวิเคราะห์การขยายตัวของเศรษฐกิจโลกตลอดช่วงทศวรรษ 90
- แสดงความเห็นและคาดการณ์แนวโน้มภาวะเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2546
- แสดงความกังวลเกี่ยวกับสถานะตลาดหุ้นในสหรัฐ ในยุโรป และสภาพความไม่แน่นอนจากการฟื้นตัวของภาวะเศรษฐกิจโลก
- ทำการตรวจสอบ

2) ข้อมูลการศึกษาของ OECD ถูกนำมาใช้ในการเจรจาในองค์การการค้าโลก แอนดรูว์ สเม็ตเขียนไว้ในรายงานเรื่องของแรงงานและองค์การการค้าโลกว่าผลการศึกษาค้นคว้าครั้งสำคัญขององค์การเพื่อความ

ร่วมมือและพัฒนาการทางเศรษฐกิจ (OECD) ที่นำออกเผยแพร่ในปี พ.ศ. 2539 มีการนำมาตรฐานด้านแรงงานที่สำคัญๆมาใช้ และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วต่างเกื้อหนุน และเพิ่มความแข็งแกร่งให้แก่อนานาชาติ สำหรับประเทศไทยพบว่ามีการนำข้อมูลความรู้ที่ได้จากการศึกษาในเรื่อง การบริหารงานภาครัฐมาใช้

2 บทบาทของกรมประมงภายใต้กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจ APEC, BIMSTEC, IMT-GT, IOR-ARC, OECD

2.1 บทบาทของกรมประมงใน APEC สามารถแบ่งได้เป็น 4 ด้าน ดังนี้

2.1.1 ด้านการค้าและการลงทุน โดยผ่านการประสานงานจากกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ โดยทั่วไปหน่วยงานหลักของกรมประมงที่ทำหน้าที่ประสานงานการให้ข้อมูลในด้านการค้าการลงทุนนี้ คือกลุ่มวิเคราะห์สินค้าประมงระหว่างประเทศ กองประมงต่างประเทศ กรมประมง

2.1.2 ด้านการประมง โดยกรมประมงเป็นผู้แทนไทยในการประชุมคณะทำงานด้านประมงหรือ Fisheries Working Group - FWG ที่ผ่านมากรมประมงส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุมประจำปีของคณะทำงานด้านประมงเป็นประจำทุกปี

2.1.3 ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเล โดยที่ก่อนปี พ.ศ. 2546 กรมประมงมีสถานะเป็นผู้แทนของประเทศไทยเข้าร่วมคณะทำงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเล หรือ Marine Resources Conservation Working Group – MRCWG ต่อมา เมื่อมีก่อตั้งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเล เป็นเหตุให้กรมประมงไม่ได้มีสถานะเป็นผู้แทนของประเทศไทยเข้าร่วมคณะทำงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลอีกต่อไป อย่างไรก็ตาม การประชุม APEC FWG และ APEC MRCWG มักจัดขึ้นในเวลาเดียวกันของแต่ละปี และในทุกๆ 2 ปี จะมีการจัด MRCWG/FWG Joint Meeting ขึ้นเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องระหว่างกัน

2.1.4 ด้านบทบาทหญิงชาย ภายใต้การดำเนินงานเครือข่ายเฉพาะกิจเพื่อประสานงานด้านสตรีหรือ Gender Focal Point Network – GFPN ซึ่งในประเทศไทย สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นหน่วยหลักทำหน้าที่เป็นผู้แทนไทยและทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานรวบรวมประเด็นการดำเนินงานด้านการส่งเสริมบทบาทหญิงชายของประเทศไทย รายงานในการประชุม GFPN เป็นประจำทุกปี ในการนี้ กรมประมงเป็นหน่วยงานหนึ่งที่สนับสนุนให้ข้อมูลด้านการส่งเสริมบทบาทหญิงชายในภาคการประมงด้วย

2.2 บทบาทของกรมประมงใน BIMSTEC

สาขาประมงเป็นสาขาหนึ่งที่ประเทศไทยได้รับเกียรติให้เป็นประเทศนำ (Lead Country) กรมประมง จึงได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการต่างๆ ที่เกี่ยวกับความร่วมมือสาขาประมงภายใต้กรอบความร่วมมือ BIMSTEC ที่ผ่านมา กรมประมงได้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

2.2.1 จัดการประชุม The First Meeting of BIMST-EC Sectoral Committee in Fisheries

ในระหว่างวันที่ 5-7 กุมภาพันธ์ 2544 ณ โรงแรมรามาคาร์ดินัล กรุงเทพฯ ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยผู้แทนจากประเทศบังคลาเทศ อินเดีย สหภาพพม่า ศรีลังกา และไทย ผลการประชุมสรุปได้ดังนี้

1) ที่ประชุมฯ เห็นชอบกับร่างขอบเขตและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการด้านประมง (Term of Reference of the BIMST-EC Sectoral Committee on Fisheries) ซึ่งเสนอโดยฝ่ายไทย ทั้งนี้ ไทยจะเป็นผู้นำในสาขาประมงและเป็นเจ้าภาพจัดประชุมคณะกรรมการฯ เป็นระยะเวลา 3 ปี นับตั้งแต่การประชุมครั้งแรก

2) ที่ประชุมฯ เห็นชอบให้มีความร่วมมือกันดังนี้

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนการฝึกอบรม/การดูงานและผู้เชี่ยวชาญด้านประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยในขั้นนี้ ประเทศสมาชิกจะต้องจัดส่งรายการฝึกอบรม/ดูงาน รวมทั้งรายชื่อผู้เชี่ยวชาญของตนให้ฝ่ายไทยทราบเพื่อแจ้งเวียนให้ประเทศสมาชิกอื่นๆ ทราบ เพื่อดำเนินการในขั้นต่อไป

ความร่วมมือทางวิชาการ ให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล โครงการอนุรักษ์เต่าทะเล ข้อมูลผลกระทบจากการนำเข้าพันธุ์สัตว์น้ำจากต่างประเทศของประเทศสมาชิก

การจัดการทรัพยากรประมงอย่างยั่งยืน ให้มีการสำรวจทรัพยากรประมงร่วมกัน โดยประเทศสมาชิกจะต้องแจ้งรายการอุปกรณ์ที่ใช้ในการสำรวจที่มีอยู่ ข้อมูลการสำรวจในพื้นที่ต่างๆ พื้นที่เป้าหมายที่ต้องการสำรวจเพื่อป้องกันการซ้ำซ้อน และรวบรวมข้อมูลทั้งหมดเพื่อพิจารณาเสนอเป็นโครงการการสำรวจทรัพยากรระหว่างประเทศสมาชิกต่อไป

ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการประมง ดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรายชื่อและที่อยู่ของบริษัทที่ประกอบธุรกิจด้านประมง กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และ กฎ ระเบียบการนำเข้า/ส่งออก ของประเทศสมาชิกในรูปแบบของหนังสือหรือบรรจุใน Web site ของ BIMST-EC ทั้งนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกด้านการค้าการลงทุนด้านการประมงระหว่างประเทศสมาชิก ริเริ่มความร่วมมือโครงการประกันคุณภาพสินค้าประมง เพื่อส่งเสริมการค้าประมงระหว่างประเทศสมาชิก รวมทั้งการปรับปรุงท่าเรือเพื่อให้ได้มาตรฐาน ตระหนักถึงผลจากกระแสโลกที่อาจกระทบต่อการค้าสินค้าประมงและพิจารณาทำที่ร่วมกันเพื่อปกป้องอุตสาหกรรมประมงของอนุภูมิภาค ทั้งนี้ ประเทศสมาชิกจะต้องจัดส่งข้อมูลต่างๆ ให้ประเทศ

ผู้นำในสาขาประมง(ไทย) ภายในระยะเวลา 3 เดือน หลังจากการประชุมครั้งนี้ เพื่อรวบรวมและจัดส่งให้ประเทศสมาชิกฯ ต่อไป

สิ่งที่ประเทศไทยดำเนินการตามมติที่ประชุมคณะกรรมการด้านประมงฯ ครั้งที่ 1 คือ ได้จัดทำเป็นรูปเล่ม (Draft) และจัดส่งให้ประเทศสมาชิกฯ พิจารณาแก้ไขความถูกต้องแล้ว ข้อมูลที่จัดทำเป็นรูปเล่มแล้ว ได้แก่

- 1) Directory on Fisheries Business Company of the BIMST-EC Countries
- 2) Fisheries Experts and Fisheries Training Programme for the BIMST-EC Member Countries
- 3) Laws and Regulations on Fisheries for the BIMST-EC Member Countries

2.2.2 จัดการประชุมผู้เชี่ยวชาญ (BIMSTEC Technical Meeting) เมื่อวันที่ 5-7 กันยายน พ.ศ. 2548 ผลการประชุม เห็นชอบร่วมกันที่จะดำเนินโครงการ 3 โครงการ คือ

- 1) โครงการ Ecosystem-Based Fishery Management in the Bay of Bengal
- 2.)โครงการ Study of Impact of offshore Oil and Gas Drilling on the Marine Fisheries Resource in Bay of Bengal
- 3) โครงการ Marine Fisheries Stock Assessment, Management, and Development of New Fisheries in the Bay of Bengal

และที่ประชุมเห็นด้วยที่จะขยายความร่วมมือด้านการประมงให้ครอบคลุมสาขาเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (Aquaculture) และประมงน้ำจืด (Inland Fisheries) โดยเน้นให้ประเทศสมาชิกดำเนินโครงการที่ไม่ซ้ำซ้อนกับกิจกรรมขององค์กรอื่น ทั้งนี้ ประเทศเนปาลได้เสนอ concept paper ที่จะเป็นประเทศนำในสาขาย่อยด้านประมงน้ำจืด (Inland Fisheries) โดยประเทศเนปาลมีศักยภาพที่จะถ่ายทอดความรู้ด้านการเพาะเลี้ยงและอนุบาลสัตว์น้ำให้แก่ประเทศสมาชิก ตลอดจนสามารถจัดหาพันธุ์ปลา rainbow trout, ปลาตระกูลปลาไน และ ปลาพื้นเมืองต่างๆ ได้

2.2.3 จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการด้านการประมง (Workshop on Fisheries Cooperation) ระหว่างวันที่ 8-10 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ที่ประชุม ได้มีการจัดทำ TOR มีการหารือ โครงการ Study of Impact of offshore Oil and Gas Drilling on the Marine Fisheries Resource in Bay of Bengal และโครงการ: Marine Fisheries Stock Assessment, Management, and Development of New Fisheries in the Bay of Bengal

2.2.4 ดำเนินโครงการ Ecosystem-Based Fishery Management in the Bay of Bengal ระหว่างวันที่ 25 ตุลาคม ถึง 21 ธันวาคม พ.ศ. 2550 โดยเชิญให้ประเทศสมาชิกแจ้งยืนยันการเข้าร่วมสำรวจและส่งรายชื่อนักวิทยาศาสตร์ประเทศละ 2 คนเข้าร่วมการสำรวจ

2.2.5 ส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสและระดับรัฐมนตรี เป็นประจำทุกปี เพื่อรายงานผลการดำเนินงานในฐานะประเทศนำสาขา ทั้งนี้ ตลอดจนนำเสนอข้อคิดเห็นให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาประกาศในแถลงการณ์ร่วมเพื่อให้เกิดเป็นนโยบายร่วมในระดับภูมิภาค BIMSTEC ต่อไป ในการประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโส และระดับรัฐมนตรี ครั้งที่ล่าสุด ณ ประเทศอินเดีย เมื่อวันที่ 28-29 สิงหาคม พ.ศ. 2551 ที่ประชุมระดับรัฐมนตรีได้รับกล่าวชมการดำเนินการในสาขาประมงว่าเป็นสาขาที่มีความก้าวหน้าในการดำเนินงาน และปรากฏข้อความในแถลงการณ์ร่วมของคณะรัฐมนตรี BIMSTEC ว่า ประเทศกลุ่ม BIMSTEC มีความมุ่งมั่นในการเป็นผู้นำและการพัฒนาสาขาประมงในภูมิภาคนี้

2.3 บทบาทของกรมประมงใน IMT-GT

ตามการแบ่งสาขาของแผนงาน IMT-GT ภายใต้อ Roadmap for Development 2007-2011 สาขาประมงจัดอยู่ในสาขาด้านการเกษตร อุตสาหกรรมเกษตรและสิ่งแวดล้อม (Working Group on Agriculture, Agro-Based Industry and Environment – WGAAE) ซึ่งประเทศอินโดนีเซีย เป็นประเทศนำสาขา ที่ผ่านมามีการกำหนดกิจกรรมดำเนินการร่วมกัน ดังนี้

1) โครงการ Inventory of private sector fisheries and the publication of the web portal of Ministry of Marine Affairs and Fisheries of Indonesia ทั้งสามประเทศเห็นพ้องร่วมกันในการจัดทำ web site โดยอินโดนีเซียจะเป็นศูนย์กลางบริหารและจัดทำ web site เกี่ยวกับกฎ ระเบียบ และการลงทุนด้านประมง

2) โครงการ IMT-GT Expo and Seminar for Fisheries เป็นโครงการที่นำเสนอโดยประเทศอินโดนีเซีย เพื่อเป็นเวทีให้ภาครัฐและเอกชนด้านการประมงในพื้นที่ IMT-GT มีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน ทั้งนี้ กำหนดให้แต่ละประเทศผลัดกันเป็นเจ้าภาพจัดงาน

2.4 บทบาทของกรมประมงใน IOR-ARC

ในกรอบความร่วมมือ IOR-ARC มีการแบ่งเป็นคณะทำงานหลายสาขา สาขาที่กรมประมงมีส่วนร่วมด้วย คือสาขาด้านการค้าและการลงทุน หรือ Working Group on Trade and Investment-WGTI ที่ผ่านมามีการประชุมโดยส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุม โดยเดินทางไปพร้อมกับคณะของกระทรวงการต่างประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546

ในปี พ.ศ. 2548 มีการจัดประชุม Fisheries Focal Point Meeting ณ ประเทศโอมาน กรมประมงส่ง ผู้อำนวยการกองประมงต่างประเทศเข้าร่วมประชุม ในการประชุมครั้งนั้น มีการนำเสนอความคิดในการตั้ง Fisheries Supporting Unit (FSU) และ มีการเสนอโครงการร่วมทุนทางธุรกิจขนาดใหญ่หลายโครงการ ซึ่งต่อมา กลุ่มบริหารการทำประมงและเศรษฐกิจน่านน้ำ กองประมงต่างประเทศ ได้จัดทำข้อคิดเห็นต่อ โครงการดังกล่าวส่งให้ WGTI โดยทาง e-mail สำหรับข้อคิดเห็น The Fisheries

Supporting Unit By-Law เป็นข้อคิดเห็นที่ได้จากการหารือร่วมกับกลุ่มกฎหมายระหว่างประเทศ กรมประมง และกรมสนธิสัญญา กระทรวงการต่างประเทศแล้ว โดยในครั้งนั้น ได้จัดส่งข้อคิดเห็นสำหรับโครงการทางธุรกิจ แผนโครงการเลี้ยงปลาทูน่าครีบลือในกระชัง หรือ Preliminary Business Plan for the foundation of yellowfin tuna (*Thunnus albacares*) fattening project ให้ด้วย

ปี พ.ศ. 2549 กรมประมงส่งผู้แทนระดับรองอธิบดีด้านการต่างประเทศและผู้อำนวยการกองประมงต่างประเทศเข้าร่วมประชุมสภารัฐมนตรีความร่วมมือแห่งภูมิภาคมหาสมุทรอินเดีย (Indian Ocean Rim-Association for Regional Cooperation, IOR-ARC) ครั้งที่ 6 และการประชุมที่เกี่ยวข้อง ณ ประเทศสาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน ระหว่างวันที่ 16-23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549

ปี พ.ศ. 2550 มีการจัดประชุมสภามন্ত্রীแห่งสมาคมความร่วมมือแห่งภูมิภาคมหาสมุทรอินเดีย ครั้งที่ 7 วันที่ 3-8 มีนาคม พ.ศ. 2550 ณ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย กรมประมงได้รับการประสานแจ้งว่าท่านเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงเทพมหานครจะเป็นผู้แทนเข้าร่วมประชุมฯ ดังกล่าว กรมประมงจึงส่งข้อคิดเห็นต่างๆ ไปเข้าร่วมประชุม โดยตั้งแต่นั้นกรมประมงให้ความร่วมมือภายใต้กรอบ IOR-ARC นี้ผ่านทางกระทรวงการต่างประเทศ

2.5 บทบาทของกรมประมงใน OECD

2.5.1 ความร่วมมือ / กิจกรรมของกรมประมงกับ OECD ในปี พ.ศ. 2548-2551

ตารางที่ 2 แสดงกิจกรรมต่างๆ ที่กรมประมงดำเนินการร่วมกับ OECD

เดือน-ปี	กิจกรรม
เมษายน พ.ศ. 2548	นาย Carl-Christian SCHMIDT เลขาธิการคณะกรรมการประมงของ OECD เข้าพบผู้บริหารกรมประมง
ตุลาคม พ.ศ. 2548	กรมประมงส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุม OECD-COFI ครั้งที่ 96 ในฐานะ ad hoc observer
เมษายน พ.ศ. 2549	กรมประมงส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุม OECD-COFI ครั้งที่ 97 ในฐานะ ad hoc observer
9 มิถุนายน พ.ศ. 2549	OECD เชิญประเทศไทยเป็นผู้สังเกตการณ์ประจำ (regular observer) ในคณะกรรมการประมง
สิงหาคม พ.ศ. 2549	ประเทศไทยโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีหนังสือตอบรับ
ตุลาคม พ.ศ. 2549	กรมประมงส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุม OECD-COFI ครั้งที่ 98 ในฐานะ regular observer
	จัดส่งเอกสารสรุปสถานภาพการประมงของประเทศไทย (Fisheries review) รวม 24 หน้า ส่งให้กับคณะทำงานประมงของ OECD เพื่อนำลงเผยแพร่ใน Web site ของ OECD และ จัดส่งข้อมูลเกี่ยวกับ Fisheries Statistic ของประเทศไทย

เดือน-ปี	กิจกรรม
มกราคม พ.ศ. 2550	จ่ายค่าบำรุงสมาชิกประจำปี พ.ศ. 2549 แก่ OECD-COFI เป็นเงิน 5,100 ยูโร
เมษายน พ.ศ. 2550	กรมประมงส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุม OECD-COFI ครั้งที่ 99 ในฐานะ regular observer
	จัดส่งข้อมูลเกี่ยวกับ Fisheries Service ของไทย และ ข้อมูล Port and Port Service ของไทย ให้กับ OECD-COFI
ตุลาคม พ.ศ. 2550	กรมประมงส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุม OECD-COFI ครั้งที่ 100 ในฐานะ regular observer
28 ธันวาคม พ.ศ. 2550	ส่งข้อมูลแก้ไขเกี่ยวกับ Fisheries Service ของไทย ให้ OECD-COFI
มกราคม พ.ศ. 2551	จ่ายค่าบำรุงสมาชิกประจำปี พ.ศ. 2550 แก่ OECD-COFI เป็นเงิน 5,200 ยูโร
เมษายน พ.ศ. 2551	กรมประมงส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการด้านการประมงครั้งที่ 101
ตุลาคม พ.ศ. 2551	กรมประมงส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการด้านการประมงครั้งที่ 102

2.5.2 แผนการดำเนินกิจกรรมกับ OECD ในปี พ.ศ. 2551-2552

- 1) Update ข้อมูลสรุปสถานการณ์การประมงของประเทศไทย ที่เคยส่งให้กับ OECD แล้ว ให้ถูกต้อง (จะดำเนินการหลังมีการประกาศใช้ VISION ตัวใหม่)
- 2) Update ข้อมูลสถิติปี พ.ศ. 2548 และ จัดทำข้อมูลสถิติปี พ.ศ. 2549
- 3) จัดทำ Web Page เผยแพร่ความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการเข้าร่วมประชุม OECD-COFI
- 4) ตั้งกลุ่ม / network ศึกษาเกี่ยวกับประเด็นประมงใน OECD โดยเฉพาะ โดย update ข้อมูลกันอย่างสม่ำเสมอ โดยมีการนัดหมายพูดคุยกัน อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง โดย กองประมงต่างประเทศเป็นศูนย์กลาง

3. แนวทางการเตรียมความพร้อมของกรมประมงในการดำเนินความร่วมมือในกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจ APEC, BIMSTEC, IMT-GT, IOR-ARC, OECD

3.1 แนวทางการความร่วมมือภายใต้กรอบ APEC

ที่ผ่านมาจะเห็นว่าการดำเนินการด้านการประมงภายใต้กรอบความร่วมมือ APEC ยังไม่เห็นเป็นรูปธรรมมากนัก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าวัตถุประสงค์การก่อตั้งกรอบความร่วมมือนี้เพื่อตอบสนองและเอื้อประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ ด้านการค้าการลงทุนของประเทศสมาชิกในภาพรวม ความ

ร่วมมือต่างๆ ที่เกิดขึ้นมักเน้นไปในทางที่เอื้อต่อการลดอุปสรรคทางการค้าระหว่างกัน สำหรับสาขาประมง ซึ่งเป็นสาขาที่เน้นเนื้อหาทางวิชาการ นอกจากนี้ การดำเนินการของกรมประมงส่วนใหญ่เน้นเนื้อหาด้าน วิชาการ โดยที่ผ่านมามีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและนำปัญหาด้านการค้าการลงทุนการประมงไม่มากนัก ทำให้ การเข้าร่วมหรือใช้ประโยชน์จากกรอบความร่วมมือนี้ไม่มากเท่าที่ควร ความไม่รู้ในช่องทางการใช้ ประโยชน์จากกรอบความร่วมมือนี้เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้กรมประมงยังใช้ประโยชน์จากกรอบความ ร่วมมือนี้อย่างไม่เต็มที่นัก

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นเกี่ยวกับความเห็นของกระทรวงการต่างประเทศที่ว่าประเทศไทย จ่ายค่าบำรุงสมาชิกเอเปค เป็นจำนวนเงิน 50,000 ดอลลาร์ต่อปี แต่ก็ได้รับประโยชน์กลับคืนในรูปแบบของ การจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนโครงการต่างๆ ที่เสนอโดยประเทศไทยเป็นจำนวนมากกว่าเงินค่า บำรุงหลายเท่าทุกปี ทั้งนี้ กรมประมงอาจพิจารณาให้ความสนใจในการของบประมาณดำเนินการ โครงการ ต่างๆ จากกรอบความร่วมมือนี้ให้มากขึ้น แบบฟอร์มการของบประมาณแสดงไว้ในภาคผนวกที่ 1

3.2 แนวทางความร่วมมือภายใต้กรอบ BIMSTEC

กลุ่มประเทศ BIMSTEC เป็นกลุ่มประเทศที่ร่วมกันใช้ทรัพยากรในอ่าวเบงกอล โดยเฉพาะ ทรัพยากรสัตว์น้ำหรือทรัพยากรทางการประมง โดยที่ประเทศไทยเป็นประเทศที่แสวงหาความร่วมมือด้าน การประมง จึงควรใช้โอกาสจากการเป็นประเทศนำสาขาประมง แสดงให้เห็นถึงความศักยภาพการทำการ ประมงอย่างรับผิดชอบ ให้ประเทศสมาชิกกลุ่ม BIMSTEC ได้รับรู้ ซึ่งนับเป็นโอกาสที่ประเทศไทยจะได้ แสดงภาพลักษณ์ที่ดีให้ประจักษ์แก่ประเทศสมาชิก BIMSTEC และ/หรือประเทศอื่น โดยการชักชวนกัน ดำเนินโครงการที่เป็นประโยชน์และสร้างสรรค์ ต่อการบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำอย่างรับผิดชอบและ ยั่งยืนในอ่าวเบงกอลต่อไป

ในฐานะประเทศนำในสาขาประมง กรมประมงมีหน้าที่กำหนดแผนการดำเนินการโครงการต่าง ๆ ที่ตอบสนองความต้องการร่วมกันของประเทศสมาชิก BIMSTEC จากผลการประชุมที่กรมประมงเป็น เจ้าภาพ ได้มีการจัดทำ TOR ตลอดจนได้มีการนำเสนอหัวข้อโครงการที่แต่ละประเทศสนใจ ควรมีการ นำมาวิเคราะห์เพื่อหาช่องทางที่จะดำเนินกิจกรรมเหล่านั้นให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

ในการที่จะทำเช่นนั้นได้ กรมประมงควรมีการกำหนดแผนการดำเนินการและงบประมาณ สำหรับการดำเนินความร่วมมือภายใต้กรอบ BIMSTEC ที่ชัดเจนทุกปี สำหรับการดำเนินการต่างๆ เพื่อให้ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การเป็นผู้นำด้านการประมงของภูมิภาค โดยบรรจุแผนการดำเนินการความร่วมมือ ภายใต้กรอบ BIMSTEC ไว้ในยุทธศาสตร์ของกรมประมง พ.ศ. 2552-2555 ประเด็นยุทธศาสตร์การ ปรับปรุงระบบการบริหารจัดการองค์กรให้เป็นผู้นำทางการประมงในภูมิภาค ภายใต้กลยุทธ์การเพิ่ม บทบาทการเป็นผู้นำในภูมิภาค ต่อไป

3.3 แนวทางความร่วมมือภายใต้กรอบแผนงาน IMT-GT

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) กล่าวถึงปัญหาอุปสรรคที่ทำให้แผนงาน IMT-GT ไม่มีความก้าวหน้ามากนักในช่วงเวลา 12 ปีแรกของการดำเนินการ โดยกล่าวถึงสาเหตุไว้ 3 ประการ ประกอบด้วย 1) เนื่องจากการขาดการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจริงจังในระดับสูงของรัฐบาล 2) การดำเนินการมีภาคเอกชนเป็นกลไกหลักจึงมีข้อเสนอเป็นโครงการกระจัดกระจาย และไม่มีแผนงานระยะยาว 3) ภาครัฐมีบทบาทเชิงรับคือรอพิจารณาข้อเสนอจากภาคเอกชน แต่ไม่ได้มีบทบาทเชิงรุกที่จะแก้ไขปัญหาอุปสรรคด้านกฎระเบียบที่ขัดขวางการค้าการลงทุน และการเคลื่อนย้ายแรงงาน

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลไทยได้กำหนดการดำเนินการในระยะต่อไปภายใต้กรอบแผนงานนี้ดังกล่าวของผู้นำไทยที่กล่าวไว้ในการประชุม IMT-GT Summit ครั้งที่ 2 ที่เชจูว่าจะสร้างความเชื่อมโยงระหว่างจังหวัดภูเก็ตกับอาเจห์เพื่อร่วมกันสร้างความเจริญและความสงบในอาเจห์ การร่วมพัฒนาวัตถุดิบและมาตรฐานผลิตภัณฑ์และบริการสุขภาพ การเชื่อมโยงแหล่งก๊าซธรรมชาติในอินโดนีเซียเพิ่มเติมจากแหล่งพื้นที่พัฒนาร่วม (JDA) การเพิ่มกิจกรรมการเชื่อมสัมพันธ์ระดับประชาชนกับประชาชน (People-to-people contact) ทั้งกลุ่มเยาวชน ชุมชนและนักธุรกิจ เพื่อความเข้าใจวัฒนธรรมและเห็นโอกาสในการพัฒนาเศรษฐกิจ ทั้งนี้ กล่าวถึงประเด็นที่จะผลักดันในระยะต่อไป ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประมงว่าจะเร่งรัดความร่วมมือด้านการประมงปลูสดัว พืชผลเกษตร และผลักดันความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับปรากฏการณ์โลกร้อนด้วยการนำข้อตกลงและกลไกที่มีอยู่มาปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถส่งผลอย่างยั่งยืน

อนึ่ง พื้นที่ IMT-GT เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางด้านแหล่งประมง ประเทศไทยควรใช้โอกาสจากกรอบแผนงานนี้ในการใช้เป็นเวทีเพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางการค้าของภาคธุรกิจประมง โดยอาจจัดเวทีให้มีการพบปะจับคู่ทางธุรกิจ และเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเสนอปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการต่อภาครัฐของทั้งสามประเทศได้โดยตรง นอกจากนี้ อาจใช้เป็นโอกาสในการร่วมมือกันพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำสวยงามด้วย

3.4 แนวทางความร่วมมือภายใต้กรอบ IOR-ARC

กรอบความร่วมมือ IOR-ARC เป็นกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศรอบมหาสมุทรอินเดีย มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่ประกอบด้วยภาครัฐ เอกชนและด้านวิชาการของแต่ละประเทศ อย่างไรก็ตาม มีข้อกำหนดไม่ให้มีการนำปัญหา/ความสนใจในระดับทวิภาคีมาหารือในกรอบนี้ และการดำเนินความร่วมมือใดๆจะต้องประกอบด้วยสมาชิกตั้งแต่ 5 ประเทศขึ้นไป ที่ผ่านมา กรมประมงยังไม่ได้ใช้โอกาสจากความร่วมมือนี้อย่างเป็นทางการ ซึ่งอาจเนื่องมาจากปัจจัย 2 ประการ คือ 1)

สาขาความร่วมมือในกรอบนี้เป็นสาขาด้านการค้าและการลงทุน ซึ่งที่ผ่านมามีการประมงอาจไม่ได้แสดงความจริงจังที่จะทำงานด้านนี้อย่างชัดเจนนัก และ 2) โครงการความร่วมมือด้านการประมงที่เสนอไว้ในกรอบนี้เป็นโครงการที่เป็นขนาดใหญ่มาก อย่างไรก็ตาม ประเทศโอมานพยายามที่จะก่อตั้งหน่วยงานที่ดำเนินงานด้านประมงโดยเฉพาะ ซึ่งหมายถึง FSU แต่ก็ยังคงอยู่ระหว่างความพยายามที่จะก่อตั้งโดยยังคงติดขัดปัญหาเรื่องการให้เงินสนับสนุนของประเทศสมาชิก

ประเทศสมาชิก IOR-ARC ประกอบด้วยประเทศที่เป็นแหล่งทำการประมงที่สำคัญหลายประเทศ อาทิ โอมาน เยเมน และ/หรือประเทศแถบแอฟริกา ประเทศไทยควรใช้โอกาสจากการร่วมอยู่ในกรอบความร่วมมือเดียวกันกับประเทศเหล่านี้ ในการหาช่องทางศึกษา รวบรวมปัญหาอุปสรรคต่อการทำการประมงในน่านน้ำของประเทศเหล่านี้เพื่อการเจรจาทำการประมงในกลุ่มประเทศเหล่านี้ต่อไป

3.5 แนวทางความร่วมมือระหว่างกรมประมงกับ OECD

กรมประมงเข้าร่วมประชุมในคณะกรรมการประมงของ OECD (OECD-COFI) ในฐานะผู้สังเกตการณ์มาแล้วหลายครั้ง โดยจ่ายค่าบำรุงสมาชิกกับ OECD มาแล้ว 2 ครั้ง คือตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 และ 2550 การเข้าร่วมประชุมในฐานะผู้สังเกตการณ์นี้ กรมประมงคาดหวังว่าจะทำให้เกิดประโยชน์ ดังต่อไปนี้

1) OECD เป็นองค์กรของประเทศที่พัฒนาแล้ว เป็นองค์กรที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบายของประเทศที่พัฒนาแล้ว การเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการประมงของ OECD อย่างต่อเนื่อง จะทำให้ทราบประเด็นด้านการประมงที่กำลังมีบทบาทสำคัญในเวทีโลก ทราบเท่าที่ แนวความคิดในการกำหนดนโยบายของประเทศที่กำลังพัฒนาเกี่ยวกับประเด็นเหล่านั้น ซึ่งการรับทราบ เข้าถึง และมีส่วนร่วมในกระบวนการเหล่านี้จะทำให้ประเทศไทยสามารถนำมาวิเคราะห์ และกำหนดทำที่ด้านการประมงที่เหมาะสมต่อสถานการณ์ปัจจุบันได้

2) การมีสถานะเป็นผู้สังเกตการณ์จะทำให้ประเทศไทยได้รับเชิญเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการในประเด็นด้านการประมงที่จะจัดขึ้นตามวาระต่างๆ ทั้งนี้ OECD จะจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการก่อนการพิจารณากำหนดนโยบายด้านการประมงของประเทศสมาชิก ซึ่งจะเป็น โอกาสที่ดีของประเทศไทยที่จะได้มีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการประมงของไทยในเวลาที่เหมาะสม

3) ประเทศที่สังเกตการณ์จะต้องให้ความร่วมมือในการจัดทำข้อมูลต่างๆ ให้กับ OECD อย่างสม่ำเสมอ ถือเป็น การเตรียมความพร้อมในด้านการศึกษาและจัดเตรียมข้อมูลให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา อันจะสามารถหยิบยกมาใช้ได้ในเวลาที่เหมาะสม ทั้งนี้ ข้อมูลใดที่ยังไม่เคยมีมาก่อน ก็จะสามารถเตรียมการศึกษาวิเคราะห์ไว้ให้พร้อมใช้ต่อไป โดยข้อมูลต่างๆ ที่ได้รับจาก OECD จะมีผลทำให้สามารถนำมาใช้กำหนดนโยบายด้านประมงของประเทศซึ่งจะส่งผลดีต่อการค้าระหว่างประเทศต่อไปได้

4) บทบาทการแสดงการมีส่วนร่วมของผู้แทนไทยในระหว่างการประชุมต่างๆ ของ OECD จะมีส่วนทำให้ประเทศสมาชิก OECD เห็นถึงความตั้งใจของประเทศไทยในอันที่จะมีส่วนร่วมในการ

กำหนดนโยบายด้านประมงให้สอดคล้องกับประเทศสมาชิก OECD ซึ่งอาจมีผลช่วยให้ประเทศไทยเป็นที่ยอมรับและได้รับการสนับสนุนจากประเทศสมาชิก OECD ในเวทีระหว่างประเทศอื่นๆ ทั้งนี้ ยังถือเป็นโอกาสที่ดีของประเทศไทยที่จะมีเวทีที่จะได้แสดงออกถึง ข้อคิดเห็น ข้อโต้แย้ง ในประเด็นต่างๆ ให้กับกลุ่มประเทศสมาชิกของ OECD ซึ่งถือเป็นประเทศในกลุ่มประเทศร่ำรวย หรือกลุ่มประเทศที่มีบทบาทสำคัญทางเศรษฐกิจและการค้าระหว่างประเทศ โดยตรง

5) ผลการศึกษานโยบายตลอดจนบทความหรือบทวิเคราะห์ต่างๆ ของ OECD จะนำลงเผยแพร่ใน website ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จัดว่าเป็นแหล่งความรู้ที่น่าสนใจที่จะนำมาใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาการประมงของประเทศไทยได้

วิจารณ์ผลและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาที่มา ภูมิหลัง วัตถุประสงค์การก่อตั้ง และกลไกการทำงานของกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจทั้ง 5 กรอบ พบว่า ความร่วมมือ 4 กรอบ ได้แก่ APEC, BIMSTEC, IMT-GT, IOR-ARC เป็นความร่วมมือที่ให้ความสำคัญต่อสาขาประมง ความแตกต่างกันของกรอบความร่วมมือทั้งสี่กรอบนี้อยู่ที่ตำแหน่งภูมิประเทศของพื้นที่ที่ดำเนินการ ความคล้ายกันคือ มีวัตถุประสงค์การก่อตั้งที่มีลักษณะเดียวกัน คือ มีความมุ่งหวังให้กรอบความร่วมมือเหล่านี้เป็นเครื่องมือในการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกทางด้านการค้าการลงทุนของประเทศสมาชิก ทั้งนี้ กรอบความร่วมมือ APEC และ BIMSTEC ถือเป็นกรอบความร่วมมือระดับภูมิภาคที่มีความก้าวหน้าในด้านการจัดทำ FTA ระหว่างประเทศสมาชิกสำหรับ IMT-GT และ IOR-ARC จัดเป็นกรอบความร่วมมือที่แม้ยังไม่มีวาทะสัมพันธ์ในด้านการเอื้อประโยชน์ทางการค้ามากนัก แต่ก็ถือได้ว่ามีความก้าวหน้าในแง่ความร่วมมือด้านการประมง จะเห็นได้จากการที่กรมประมงของไทยให้ความสำคัญต่อกิจกรรมด้านการประมงในพื้นที่ IMT-GT มากขึ้น โดยกลุ่มบริหารการทำประมงนอกน่านน้ำ กองประมงต่างประเทศ ได้ดำเนินการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับที่มาและความสำคัญของพื้นที่นี้ให้กับข้าราชการกรมประมง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รู้จัก การที่กรมประมงตอบรับในการเป็นเจ้าภาพจัดงาน IMT-GT Fisheries Seminar and Expo 2008 ซึ่งถือเป็นความก้าวหน้าในระดับที่สามารถก่อให้เกิดความร่วมมือและความสัมพันธ์ที่ดีได้ในอนาคต สำหรับกรอบ IOR-ARC แม้ว่าดูในภาพรวมของความร่วมมือ อาจไม่เห็นความชัดเจนในความก้าวหน้า แต่ในด้านสาขาการประมงถือได้ว่ามีความพยายามที่จะก่อตั้งหรือรวมตัวกันดำเนินกิจกรรมประมงให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น จะเห็นได้จากมีความพยายามที่จะก่อตั้ง FSU เพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางบริหารจัดการด้านการประมงให้กับประเทศสมาชิก หรือแม้แต่ความพยายามที่จะจัดให้มีการรวมตัวกันเพื่อดำเนินการทางด้านธุรกิจประมงขนาดใหญ่ แม้ว่ารูปแบบการดำเนินความร่วมมือในลักษณะเช่นนี้อาจไม่เหมาะสมกับประเทศไทยในปัจจุบันในการเข้าร่วมทุนด้วย แต่ประเทศไทยอาจได้รับประโยชน์ในแง่การส่งเสริมการเรียนรู้ และการพัฒนาความสัมพันธ์

ระหว่างประเทศกับกลุ่มประเทศสมาชิกในกรอบความร่วมมือนี้ เพื่อเอื้อประโยชน์ในด้านการดำเนินการ ประมงนอกน่านน้ำของไทยได้ในอนาคต

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบวัตถุประสงค์และสถานะของกรมประมงภายใต้กรอบความร่วมมือทาง เศรษฐกิจ APEC, BIMSTEC, IMT-GT, IOR-ARC, OECD

	APEC	BIMSTEC	IMT-GT	IOR-ARC	OECD
วัตถุประสงค์	สนับสนุน การค้าการลงทุน	สนับสนุนการค้า การลงทุน	สนับสนุนการค้า การลงทุน	สนับสนุนการค้า การลงทุน	ความร่วมมือทาง วิชาการ
สถานะของ กรมประมง	สมาชิก Working Group ประมง	Lead Country	สมาชิก Working Group ด้าน การเกษตร	สมาชิก Working Group ด้าน การค้า	Observer
เงินสนับสนุน ประจำปีที่จ่าย โดยกรมประมง	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	มี
การประชุมที่มี ส่วนเกี่ยวข้องที่ ต้องเข้าร่วม (ครั้ง/ปี)	Working Group 1	Summit SOM2MM Working Group 3	Summit SOM2MM Planning Meeting Working Group Activity 5	SOM2MM Focal Point 2	คณะกรรมการ 2
ความเชื่อมโยง กับกรอบความร่วมมืออื่น	OECD	ACD	ASEAN ACD	IOTC	APEC

สำหรับความร่วมมือกับ OECD เป็นความร่วมมือที่มีลักษณะการร่วมมือที่แตกต่างออกไป โดยเป็นความร่วมมือทางด้านวิชาการ และมีจุดมุ่งหมายเพื่อการหารือ แลกเปลี่ยนข้อมูล และมีเป้าหมายในการปรับเปลี่ยนนโยบายด้านการประมงให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันระหว่างประเทศสมาชิก โดยที่ OECD เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อประโยชน์ในการร่วมมือกันในระดับรัฐบาล ดังนั้น ในการใช้ประโยชน์จากการ เข้าร่วมเป็นผู้สังเกตการณ์ในคณะกรรมการประมงของ OECD อย่างเต็มทีนั้น กรมประมงไม่ควร ดำเนินการตามลำพัง เนื่องจากการกำหนดนโยบายด้านประมงของประเทศไทยนั้น มีหน่วยงานอื่นมีส่วนร่วม และมีบทบาทอยู่ด้วยหลายหน่วยงาน และโดยที่องค์กร OECD ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมใน

ระดับประเทศ ดังนั้น ในการพัฒนา หรือใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่ได้รับจากการประชุม หรือการมีส่วนร่วม ใดๆ ต่อกิจกรรมของ OECD กรมประมงควรดำเนินการในระดับประเทศ เช่น ควรมีการเผยแพร่ความรู้ที่ได้รับให้กว้างขวางและกระจายไปยังผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และไปยังหน่วยงานอื่นให้มากที่สุด นอกจากนี้ การพิจารณาเชิญชวนข้าราชการจากหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายประมงเข้าร่วมในคณะผู้แทนไทยที่จะเข้าร่วมการประชุม OECD-COFI วาระต่างๆ จะแสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์ต่อการใช้ประโยชน์จากการเข้าร่วม OECD ในระดับประเทศของกรมประมงได้ในระดับหนึ่ง

ตารางที่ 4 แสดงจุดเด่นและจุดด้อยของกรมประมงในการเข้าร่วมความร่วมมือประมงภายใต้กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจ APEC, BIMSTEC, IMT-GT, IOR-ARC, OECD

กรอบความร่วมมือ	จุดเด่น	จุดด้อย
APEC	<ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถเป็นแหล่งเงินทุนในการดำเนินโครงการระดับภูมิภาค 2. เปิดโอกาสให้หาพันธมิตรในการดำเนินการโครงการที่มีจุดมุ่งหมายเหมือนกัน 3. ระบบสื่อสารองค์กร ดีมาก 4. ใช้ paperless ในการประชุม 5. ประเทศสมาชิกกระจายทั่วโลก 	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีการประชุมคณะทำงานปีละครั้ง 2. ประเทศสมาชิกกระจายทั่วโลก 3. Project ร่วมต้องมีประเทศเข้าร่วม ไม่น้อยกว่า 3 ประเทศ
BIMSTEC	<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นช่องทางหาพันธมิตรรอบอ่าวเบงกอล 2. สามารถแสดงบทบาทผู้นำทั้งทางทะเลและประมงน้ำจืด 3. รัฐบาลสนับสนุน เนื่องจากเป็นกรอบความร่วมมือที่ไทยเป็นผู้ริเริ่ม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ต้องจัดหางบประมาณในการดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่ริเริ่มขึ้นในฐานะประเทศนำ 2. ประเทศสมาชิกยากจน ไม่สามารถ support งบประมาณ
IMT-GT	<ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถดำเนินการในลักษณะแบบจำลองของกรอบความร่วมมือ ASEAN 	<ol style="list-style-type: none"> 1. พื้นที่กรอบความร่วมมือ เป็นเพียงส่วนหนึ่งของประเทศสมาชิก การให้-รับความร่วมมือ ต้องได้รับการยินยอมจากรัฐบาลกลาง
IOR-ARC	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประเทศสมาชิกเป็นกลุ่มประเทศที่มีศักยภาพในการทำการประมงนอกน่านน้ำไทย 	<ol style="list-style-type: none"> 1. แนวคิดความร่วมมือยังห่างไกลความต้องการของประเทศไทย

กรอบความร่วมมือ	จุดเด่น	จุดด้อย
OECD	<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นแหล่งข้อมูลแนวคิดโดยใช้หลักเศรษฐศาสตร์การประมง 2. ต้องเตรียมพร้อมในการให้ความร่วมมือและให้ข้อมูล 3. มีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้บริหารด้านการประมงของประเทศในยุโรปและอเมริกาปีละ 2 ครั้ง 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ไม่สามารถเป็นสมาชิกที่แท้จริง มีสิทธิประโยชน์ไม่เท่าเทียมประเทศสมาชิก 2. เสียค่าบำรุงสมาชิกแพง 3. ต้องเตรียมพร้อมในการให้ความร่วมมือและให้ข้อมูล

อย่างไรก็ตาม งานศึกษาครั้งนี้ เป็นเพียงการรวบรวมและแสดงให้เห็นถึงความเหมือนและความแตกต่างกันของลักษณะวิธีการให้ความร่วมมือของกรมประมงในเวลา 2-3 ปีที่ผ่านมา ทั้งนี้ ยังคงขาดการวิเคราะห์ทางด้านงบประมาณที่ใช้ไปในการเข้าร่วมความร่วมมือภายใต้กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจเหล่านี้ ทั้งที่เป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุม การดำเนินโครงการต่างๆ ตลอดจนการวิเคราะห์ผลที่ได้รับจากความร่วมมือเหล่านี้

คำขอขอบคุณ

ผู้วิจัยขอขอบคุณข้าราชการกลุ่มบริหารการทำการประมงและเศรษฐกิจน่านน้ำ กองประมงต่างประเทศ ที่สนับสนุนการเขียนงานวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณ ดร. กมลพันธ์ อวิทยานนท์ นักวิชาการประมง ระดับชำนาญการพิเศษ สำนักวิจัยและพัฒนาประมงทะเล ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้งานวิจัยบรรลุผลสำเร็จ ขอขอบคุณคณะกรรมการวิชาการ กรมประมง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขผลงานวิจัยฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

- กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ. 2549. เอเปค ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในเอเชีย-แปซิฟิก “สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน”. กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ, กระทรวงการต่างประเทศ. 35 หน้า.
- กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ. ม.ป.ป. Discoverr BIMSTEC. กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ, กระทรวงการต่างประเทศ. 84 หน้า.
- กุลชน หนาพงศธร. 2528. การบริหารงานบุคคล. เอกสารการสอนชุดวิชา 32304 หน่วยที่ 6-16 สาขาวิทยาการจัดการ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- โคริน เฟื่องเกษม. 2548. แนวคิดและทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ. โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 190 หน้า.
- พงษ์ศักดิ์ พันธุลาก. 2548. สังคมชุมชนระหว่างประเทศ. บริษัท ส.เสริมมิตรการพิมพ์ จำกัด. 272 หน้า.
- พิทยา มาศมินทร์ไชยนรา. 2546. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเบื้องต้น. ภารกิจเอกสารและตำรามหาวิทยาลัยทักษิณ. 247 หน้า.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2547. ความก้าวหน้าการดำเนินงานแผนงานพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่ายอินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (IMT-GT). สำนักพัฒนาพื้นที่ (สพท.) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 35 หน้า.
- Asia-Pacific Economic Cooperation. การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่องการบริหารโครงการเอเปคและการใช้ APEC-AIMP. วันอังคารที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2549, เวลา 9.00-16.00 น. ณ โรงแรมสยามซิตี้, ถนนศรีอยุธยา, กรุงเทพฯ. 73 หน้า.
- IMT-GT. 2007. Building a Dynamic Future. A Roadmap for Development 2007-2011. Second IMT-GT Summit, Cubu, Philipines. 51 pp.
- IMT-GT Planning Meeting for 2007. 2007. Project Profiles. 44 pp.
- Southeast Asian Fisheries Development Center. 2001. SEAFDEC Basic Documents 1966-2001. Special Publication No.21. Revised Third Edition. 252 pp.
- Training Department. 1987. Agreement Establishing the Southeast Asian Fisheries Development Center 1967. Training Department Circular No. 29, 24 pp.
- Web site:
- <https://www.cia.gov/cia/publications/factbook/index.html>
- <http://www.oecd.org/bookshop/>

ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ 1 APEC PROJECT PROPOSAL ภายใต้กรอบ APEC

**APEC PROJECT PROPOSAL
Facesheet**

Name of Committee/Working Group: Project proposal must be submitted to the relevant APEC forum for consideration, approval, and ranking.		
Title of Project: The title should be self-explanatory and easy to understand.		
Proposing APEC Economy: THAILAND		
Co-sponsoring APEC Economies: 2) ; 3) All projects put forward should have the active involvement of at least two co-sponsoring economies.		
Project number: (To be filled in by Secretariat)	Date received by Secretariat: (To be filled in by Secretariat) <u>Reminder:</u> The deadlines for project submission to the Secretariat are: - 15 January for intersessional approval by the BMC - End of February for consideration by the BMC in March - 30 June for consideration by the BMC in July/August	
(Tick ✓ one) [] Project seeking APEC funding [] Progress Report [] Evaluation Report		
(Tick ✓ one if applicable) [] Operational Account [] TILF Special Account [] APEC Support Fund <ul style="list-style-type: none"> ▪ The APEC Operational Account provides funding for a wide range of projects approved by APEC, particularly for ECOTECH capacity building activities. ▪ The APEC TILF Special Account provides funding for projects in support of trade and investment liberalization and facilitation, as stated by Leaders' or Ministers' directives and the Osaka Action Agenda. ▪ The APEC Support Fund provides funding for projects in support of capacity building for developing member economies in the area of economic and technical cooperation. (Tick ✓ if applicable) [] QAF attached [] QAF not applicable For project proposals seeking funding from the Operational Account and the APEC Support Fund, the relevant forum must ensure that the Quality Assessment Framework (QAF) is completed.		
Financial Information	Total cost of proposal (US\$):	Amount being sought from APEC funding (US\$): <i>Self-Funding:</i> Project proponents should provide some funding for the project, as far as possible, and indicate this clearly in the budget proposal. For TILF projects, there are specific targets for self-funding: non-TILF contributors from developing member economies should fund around 20% and developed member economies around 50%.

Type of Project: ☐ seminar/symposium ☐ short-term training course ☐ survey or analysis ☐ database/website ☐ others (<i>Please specify</i>) and research	
Project start date:	Project end date: APEC projects are for a maximum of <u>two years</u> , unless approval is given by the BMC for an extension beyond this.
Brief Description of Project -- its purpose and the principal activities (including when and where): The description should be clear and concise. It could also state how this project directly responds to the priorities set by APEC Leaders and Ministers and/or the vision of the host economy. Reference may be made to the relevant parts of APEC Documents.	
Project Overseer: Name, Title and Organization (M/F) After a project has been given final approval, the Secretariat will inform the Project Overseer (formerly the Project Proponent) of that approval and provide the name and contact details of the Director (Program) who is responsible for the project. The project overseer should not enter into commitments until he/she receives this written approval. The Project Overseer from that point onwards is expected to keep the Director (Program) informed of progress in implementing the project regularly (at least every 2 months).	
Postal address:	Tel: Fax: E-mail:
Signature of Project Overseer: (<i>Separate written confirmation acceptable for email submission</i>) Date:	
Signature of Committee Chair/WG Lead Shepherd: (<i>Not applicable to Progress Report and Evaluation Report</i>) (<i>Separate written confirmation acceptable for email submission</i>) Date:	

Details of the Project Proposal

Please provide your answers in point form or as succinctly as possible below each paragraph heading.

A. Project Design

In formulating the project, consideration must be given to the priorities set by APEC Leaders and Ministers. Relevant fora should be consulted in the preparation of the project to ensure the project is relevant and complements other APEC activities.

Project Objectives

- 1) Describe briefly how this project directly responds to the priorities set by APEC Leaders and Ministers and/or the vision of the host economy. Please make reference to the relevant parts of APEC documents.
- 2) Describe the **key objectives** of the project – *usually no more than three*
- 3) **Assessment.** With reference to each objective in paragraph 2), provide the **current status** and expected **end-of-project target**, so that the success of the project can be measured over the

short and medium term. *The targets should be quantitative but if this is not possible then a precise description of the change aimed at should be given. Where appropriate, sex-disaggregated data should be used for assessment in order to detect any differential impact of the project on men and women.*

- 4) Explain who the intended beneficiaries of this project are.
- 5) Describe precisely the expected **project outputs**. Describe how these outputs will benefit the targeted beneficiaries.
- 6) For applications under the TILF Special Account: Describe briefly how this project will contribute to the APEC Trade and Investment Liberalization and Facilitation (e.g. relevance to specific parts of the Osaka Action Agenda).

Linkages

- 7) Which other APEC fora have been consulted about this project and what were the results?
- 8) **Active Participation** Describe how the intended beneficiaries among APEC stakeholders – APEC fora, governments, private sector and civil society, men/women- will participate in the planning, implementation and evaluation of the project.
- 9) **Project influence** Describe how this project might contribute to any current or completed projects or activities in APEC or elsewhere. Why is APEC the most appropriate institution to fund the project?

Methodology

- 10) Describe the project's **methodology**. Break down the project implementation into discrete functional steps over time with the associated outputs clearly specified. Identify the principal risks involved in each step if any, and explain how they will be managed. *Risks may include major delays and failures, expected cooperation not materializing, etc.*
- 11) Which APEC member economies will participate in each component of this project and what contribution are they expected to make?

Dissemination of Project Output

Advice may be obtained from the APEC Secretariat on the most appropriate form of publication to maximize the benefit to APEC. Project proponents should ensure that the publication methods are the most effective and that excessive print runs are avoided. As a guideline, publication expenses for a project should not exceed US\$5,000, and usually be significantly below that amount.

- 12) Please include a plan for the publication and dissemination of the results of the project, including:
 - a. the nature of the target audience;
 - b. the form and content;
 - c. format (e.g. hard copies, floppy discs, internet uploading);
 - d. number of copies for the publication;
 - e. a publicity plan for:
 - i) briefing the general or specialist media about key components of the project;
 - ii) the promotion of sales or other dissemination of the final product; and
 - f. a budget for publication and dissemination, to form part of the itemized budget.

Gender Concerns

- 13) Many projects have the potential to affect men and women differently because of their different roles and positions in many societies. What steps does this project take to ensure that it benefits both groups and in particular does not disadvantage women? (*Common responses include: using gender analysis to design project methodologies and inputs (e.g. surveys); including women in the planning, management, allocation of resources and implementation of a project; taking steps to ensure equitable participation by men and women; making special efforts to disseminate project results to women; and using sex-disaggregated data for project assessment.*)
- 14) Show how the objectives of the project provide benefits for women. APEC Ministers have indicated (*Framework for the Integration of Women in APEC*) that benefits might include: increasing the involvement of women in the economy and economic institutions; integrating women into the global economy; strengthening small and medium sized enterprises; and reducing gender inequalities, including through education and training.

In formulating a project, consideration must be given as to how the project will benefit women (and how this will be measured and evaluated), how women will participate in the project and how the results will be disseminated to them. Project proponents are encouraged to inform their respective Gender Focal Point of any problems encountered in the development of project proposals. The Gender Focal Point in coordination with the GFPPN will provide assistance or advice to properly complete gender issues in the proposal

Budget

Detailed budgets should be drawn up when a project is conceived. Please note that APEC normally funds projects on a reimbursement basis, i.e. payment after the completion of the agreed task. If advances are required or if funding is to be by installments then this must be explicitly stated in response to Question 16.

NB: significant changes to the approved budget require the approval of the BMC.

- 15) Please attach an itemized budget for the project in the format at **Annex A**. Where appropriate, provide details of the project's budget that are allocated to activities that address the specific needs of women. The budget should illustrate the assumptions adopted (e.g. unit costs) for the computations. *Remember to include all self-funding and to consult the list of eligible expenses in the Guidebook to APEC Projects. Advice on budget formulation, including acceptable unit costs, can be sought from the APEC Secretariat.*
- 16) A timetable for the drawdown of APEC funding requested for the project, including details of any advance payment or installment payment requested and justifications for such requests.
- 17) Details of any request for waiver or exception from the normal APEC financial rules with justifications. (*Examples are from tendering requirements; for advance payment; for government officials to receive funding; for active participants from travel-eligible economies to receive per diems*)
- 18) **NOT required for projects for consideration at BMC II (July/August meeting) or for ASF projects but required for all others.** Give reasons for the urgency of the project. (*These projects should relate to previous APEC Ministers' or Leaders' Declarations or current host economy's priorities. Reasons may include the project output as contributing to one of the major deliverables for the year*)

APEC Project

Itemized Budget for Financial Year _____*

(Please tick ✓.)

This project is:

- a seminar, symposium or short-term training course
 a survey or analysis and research project
 neither the above but involves the provision of equipment

Items	No. of Units	Unit Rate	APEC Funding (USD)	Self Financing (USD)
Direct Labour				
Speaker's Honorarium (government officials ineligible)	(no. of speakers) Max = 6 persons per day An exception may be allowable if sessions are being held concurrently.		Max = US\$1,500 per person Normal range between US\$300 - US\$1,000 Not permitted for government and international organization officials.	
- Translator's Fees	(no. of pages)			
- Short-term clerical and secretarial staff remuneration	(no. of hours)	Max = US\$20 per hour Depending on the prevailing rate.		
- Consultant (including Researcher) Fees	(no. of hours)	Max = US\$80 per hours Less, if the prevailing rate is less.		
- Consultant's Secretary Cost	(no. of hours)	Max = US\$20 per hour Depending on the prevailing rate.		
Travel (Speakers/Experts/Researchers)	Experts may be eligible for restricted business class airfare for travel on APEC business over 12 hours of flight time.			
- Per Diem (incl. accommodation and "additional payment")				
- Airfare	(no. of persons and trips)			

* If project will continue for more than one year, please indicate the amount of funds required for each of the two financial years in question.

Items	No. of Units	Unit Rate	APEC Funding (USD)	Self Financing (USD)
<i>Travel (Active participants/ participants/trainees) (only from travel-eligible economies)</i>	Travel-eligible member economies are Chile, China, Indonesia, Malaysia, Mexico, Papua New Guinea, Philippines, Peru, Russia, Thailand and Viet Nam. The number of APEC-sponsored participants should be kept down as far as possible. Request for waiver is required for government officials.			
- Per Diem (incl. accommodation and "additional payment") (<i>active participants</i>)	(no. of persons and days) Max = 2 persons for each travel-eligible member economy			
- Airfare (<i>restricted economy class</i>)	(no. of persons and trips)			
Other items				
Publication of report (including distribution)	(no. of copies)		Max = US\$5,000 Electronic publishing preferred.	
Equipment / Materials (<i>describe briefly what is required and why</i>)	(no. and type of equipment) (no. of days for rental)			
<i>Photocopying</i>	(no. of copies)	Max = US\$0.10 per page	Max = US\$2,000	
<i>Communications</i> (Phone/ Fax/ Mail/Courier)			Max = US\$2,000	
<i>Hosting</i> (pl. briefly describe, e.g., conference room rental, stationery)	(units as appropriate) (no. of days for rental)		Max = US\$5,000 for a 2-day conference Inclusive of Conference and Secretariat Room Rental, Conference Support and Organizing and Stationery. Meals including coffee /tea breaks, Flowers, Souvenirs, Banners, Tours, Brief Cases and Other Promotional Materials are not allowable. Competitive bidding to be used where possible.	
Total				

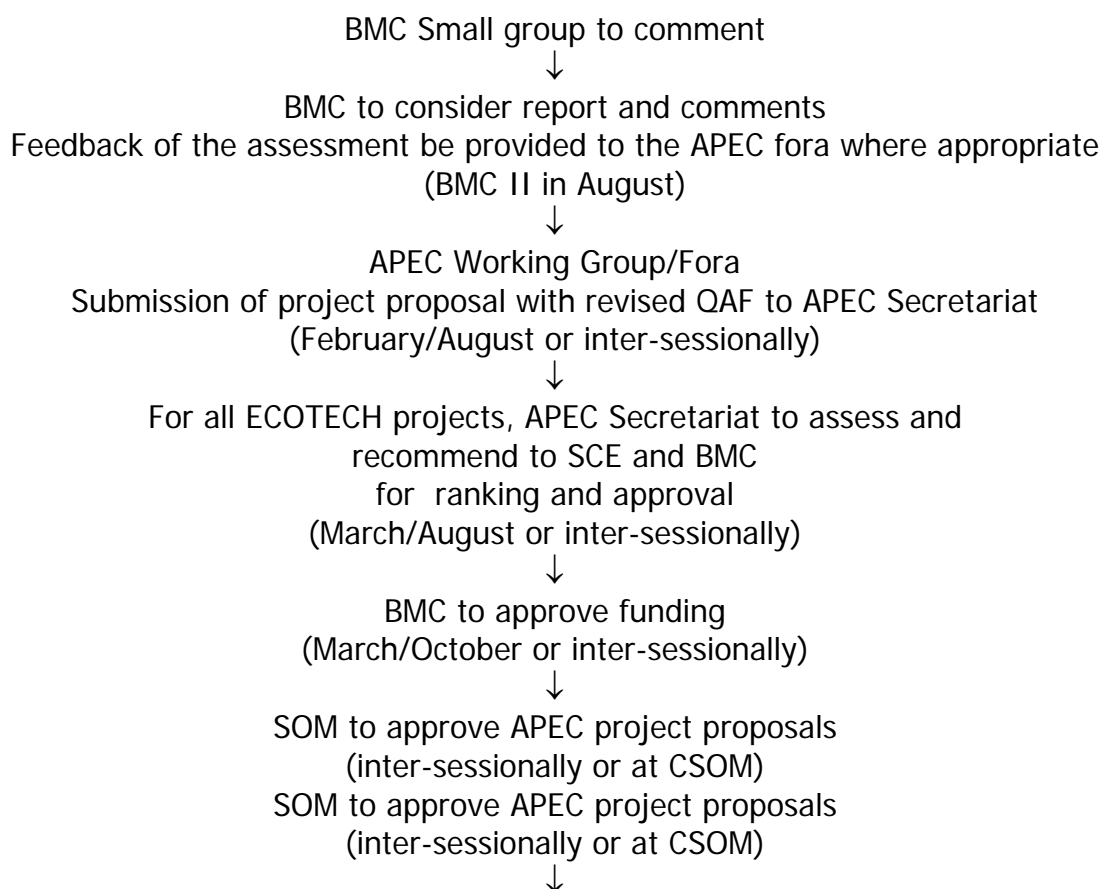
Request for Waivers with Justifications

- (1) **Tendering Requirements**
- (2) **Advance Payment for Non-salary Costs**
 - (a) However, no waiver is needed for advance payment of the following expenses:-
 - (i) Travel expenses for WTO officers (*approved at BMC II, 2000*); and
 - (ii) Travel expenses for APEC-funded travelers from APEC travel-eligible economies (*approved at BMC II, 2004*).
 - (b) Even though no waiver is needed, advance payment will only be processed for the above expenses upon the request of APEC-funded travelers.
- (3) **Expenses for Officials from Government and International Organization**

No waiver for honorarium. Travel expenses for participants are limited to a maximum of two persons for each travel-eligible member economies.
- (4) **Business Class Travel for Flights under 12 Hours**

Project proponent/overseer has to provide strong justifications and the exceptions should apply to senior business sector personnel only. After the project had been held, the overseer has to report back to the BMC on who has been given the exceptional treatment so as to monitor whether the exception made is appropriate (*approved at BMC I, 1998*)
- (5) **Simultaneous Interpretation** - Strong justifications have to be provided for an exception.
- (6) **Translation Costs of Publications**
- (7) **Local Transport Costs** - Including rental of buses or cars to take participants to and from airport or to go sightseeing.

APEC Projects Lifecycle

APEC Ministers to endorse all APEC projects
(APEC Ministerial Meeting)

Then

APEC Secretariat to inform Project Overseer (Project Proponent)
(December/January or inter-sessionally)

Implementation of Project
(2 years)

Implementation of Project
(During 2 years)

Contact and report progress to Lead Shepherd/Program Director
(regularly and before BMC II)

Progress report (Annex G2) to BMC II
(October)

BMC II to consider progress of APEC projects
(October)

Completion of the project
(within 2 years)

Project Overseer to prepare evaluation report (Annex G3)
(within 12 weeks)

Lead Shepherd/Small Group to evaluate the project
(within 8 weeks)

APEC Secretariat to comment

BMC Small group to comment
BMC Small group to comment

BMC to consider report and comments

Feedback of the assessment be provided to the APEC fora where appropriate
(BMC II in August)

APEC Working Group/Fora

Note: Failure to submit the complete evaluation report may lead to rejection of the project proposals from that particular forum

Concept Paper of Nepal as Chair Country on Inland Fisheries

Nepal has progressed significantly in Inland fish breeding and production in the last decades. Appropriate technologies are applied even in the farmers' fields and fish varieties such as carp (common, silver, bighead, grass, Rahu, Naini & Katile carps), rainbow trout and indigenous varieties (Sahar & Ashla) are produced successfully.

Nepal has also successfully developed cage culture as economical technology being applied by many poor farmers that is suitable for developing enterprises in lakes and reservoirs for uplifting the lives of rural poor.

Integrated aquaculture is developed that includes the fish, pig and duck keeping activities in an integrated manner. This technology reduces the cost of production, which enables the producers to make the enterprise efficient and profitable.

Nepal has been carrying out research on biodiversity conservation through aquaculture. Nepal has also provided cooperation to Bhutan in providing training for the concerned technicians in the areas of fish production technology. Likewise, it has supported Pakistan and Bangladesh in similar aspect.

Nepal's success and experience in breeding, rearing and nursing of fish, its production technology and research can be transferred to other BIMSTEC countries. Nepal can provide training to the technicians in hatchery management, production and research. It also can provide fingerlings of rainbow, carp varieties and the indigenous varieties as well.

ภาคผนวกที่ 3 แบบฟอร์มการขอดำเนินความร่วมมือภายใต้กรอบ IMT-GT

**INDICATIVE PROGRAM/PROJECT PROPOSAL FORMAT
PROJECT PROFILE**

1. Project Name:
2. Project Location:
3. Country(ies) Involved:
4. Sector/Subsector:
5. Background and Rationale:
6. Objectives (Long- Term and Immediate):
7. Scope:

8. Estimated Cost (US\$):
9. Financing Plan and Financing Arrangement (Public/Private):
10. Financing Status:
11. Proposed Implementation Period/Schedule:
12. Executing/Implementation Agency/Entity and Contact Persons:
13. Project Status (Proposed/Ongoing/Completed):
14. Status of Project Preparation:
15. Follow- up Actions Required:
16. Issues/Constraints:

**INDICATIVE PROGRAM/PROJECT REPORTING/
MONITORING FORMAT**

STATUS REPORT (As of _____)		
1. Project Name:		
2. Project Location:		
3. Country(ies) Involved:		
4. Sector/Subsector:		
5. Project Status:		
Planned/Target Output/Activity	Target Date	Status
6. Implementation Issues:		
7. Follow-up Actions Required:		

